БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

12 ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 126 (3098).
30 ИЮНЬ
ЧОРШАНБА
1965 йил
Баҳоси 2 тийин.

Машҳур механизатор Валентин Афанасьевич Тюпко тез-тез колхозларда бўлиб, ўзининг пахтадан мўл ҳосил етиштириш соҳасидаги тажрибаларини деҳқонлар билан ўртоқлашади. У Янгийўл районидаги «Интернационал» колхозига тез-тез бориб туради. Суратда: (ўнгдан) В. А. Тюпко, колхоз партия ташкилотининг секретари М. Шукуров ва сувчи Норали ота Қурбоновлар дала ишларининг бориши тўғрисида ўзаро суҳбатлашмоқдалар.

А. Абалян фотоси.

ОҚҚЎРҒОНЛИКЛАРГА ЭЪТИРОЗЛАРИМИЗ

Сирдарё областидан келган мусобақадошлар Оққўрғон районидаги пахтазорларни икки кун давомида кўздан кечирдилар. Бу ерда мўл ҳосил учун пухта замин ҳозирланганига қаноат ҳосил қилдилар. Аксарият далаларда кўчат яхши. Кўп хўжаликлардаги далаларда деярли ёввойи ўт йўқ.

Димитров номли, «Ленинобод», Войтинцев номли «Заря коммунизма» сингари бир қатор колхозларда қилинаётган ишларнинг дастлабки самаралари кўриниб турибди. «Ленинобод» колхозида 1540 гектар ерга чигит экилган. Мана шу ерларда кўчат текис ва бўлиқ. Колхозчилар 25 центнердан ошириб ҳосил олиш учун курашмоқдалар. Ҳар гектар ердан 35 центнердан ҳосил олишга бел боғлаган ўртоқ Таласбой Ғазотов бошлиқ участкадаги пахтакорлар ҳар туп ғўзани меҳр билан парвариш қилмоқдалар. Шунинг учун ғўзалар бўлиқ ва ривожи яхши. Болахон Назозова бошлиқ участкада ҳам иш чакки эмас. Ҳозир бу участкада ҳар туп ғўзада 2-3 тадан тугунчалар ҳосил қилинган. Бундай қувончли фактларни ҳарбир хўжаликда учратиш мумкин.

Сирдарёликлар агар оққўрғонликлар ишни бўшаштирмасалар, агротехника тадбирларини билиб ўз вақтида амалга оширсалар, ишда бўшашувчиликка йўл қўймасалар планни шак-шубҳасиз ошириб бажарадилар, деб ишонч билдирдилар.

Айрим хўжаликларда далада ишловчиларга қулай маданий-маиший шароит яратиш, болаларга ғамхўрлик қилиш соҳасида қилинаётган ишлар мусобақадошларнинг эътиборини жалб қилди. Войтинцев номли колхозда бу соҳада қилинган ишлар ибрат бўларлидир.

Сирдарёлик мусобақадошлар областимиз далаларида

Юқоридаги гаплардан Оққўрғонда камчиликлар йўқ, ҳамма иш жойида деган хулосани чиқариб бўлмайди. Айрим жойларда ғўза парваришида, агротехника тадбирларини амалга оширишда баъзи камчиликларга йўл қўйилмоқда. Ҳар бир ишни ўз вақтида сифатли бажарилишига етарли эътибор берилмаётган хўжаликларни ҳам учратиш мумкин.

Илгари қолоқ бўлиб келган «Партия XXII съезди» колхозининг қаддини тиклаб олганлиги мусобақадошларни қувонтирди. Кўп майдонлардаги ғўзалар яхши ривожланмоқда. Бироқ Уммат Эшбоев бошлиқ участкада ёввойи ўтни йўқотиш жуда сифатсиз бажариляпти. Участка бошлиғи ҳам, сифат инспектори ҳам бунга эътибор бермаган. Масалан, беш гектар ердаги ғўза ўтдан тозаланган. Колхозчилар ўтни илдизи билан суғириб ташлаш ўрнига кетмон билан кесиб кетаберганлар. Ана шу сифатсиз иш сифат инспектори Бойтилла Сулаймонов томонидан қабул қилиб олинган.

2-«Оққўрғон» совхозининг ўртоқ Бухоров бошқараётган бўлимда ўт босиб ётган пайкаллар хийлагина бор. Чунончи, Тўхтасин Бегмуродов бошлиқ участкада 14, Алишер Шодиев бошлиқ участкада 10 гектар ердаги ғўза ўт ичида кўринмай кетган. Умуман бўлимда 60 гектар ердаги ғўзани ўт босиб ётибди.

Оққўрғондаги бир қатор хўжаликларда карта четларини ишлашга аҳамият берилмаётганлигини учратиш мумкин. Масалан Охунбобоев номли, «Октябрь 40 йиллиги» колхозларида шундай ерлар хийлагина бор.

«Озод» колхозида ғўза ёмон эмас. Лекин баъзи карталардаги ғўзалар эртароқ суғориб юборилган. Шунинг натижасида ғўзанинг шохлари ўртасидаги бўғинлар узайиб кетган. Шошиб суғориш фойда ўрнига зиён келтириши мумкинлиги ҳисобга олинмаган.

Район хўжаликларида юз бераётган бу каби камчиликларни яна кўплаб санаса бўлади. Аммо ҳамма гап бу камчиликларни ўз вақтида тузатишдан иборат. Сирдарёликлар далаларда бўлган пайтларда колхоз ва совхоз раҳбарларига ўзлари кўрган ҳамма камчиликларни бирма-бир айтиб бердилар. Ҳозир ишни бўшаштириш яхши натижага олиб келмаслигини таъкидладилар. Оққўрғонликлар бир группа илғор пахтакорларнинг мурожаатида айтилган тадбирларни амалга ошириш учун ғўза парвариш суръатини бир кун ҳам сусайтирмасликлари, хотиржамлик кайфиятларига барҳам беришлари, далаларни ўтдан тозалаш учун курашишлари керак.

Р. ХУСАНОВ,
область қишлоқ хўжалик бошқармаси бошлиғининг ўринбосари.

С. СУЛТОНОВ,
ўзаро текшириш бригадасининг аъзоси, «Сирдарё ҳақиқати» газетасининг махсус мухбири.

ҚИШЛОҚ КОММУНИСТИ

Партиямиз қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга доимий суратда жиддий эътибор бериб келмоқда. Бинобарин хўжалигимизнинг бу асосий соҳасини юксалтирмай туриб, коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириб бўлмайди. Айниқса, КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг ёрқин уфқларини очиб берди. Колхозчилар ва совхоз ишчиларининг, барча қишлоқ меҳнаткашларининг олдига катта, масъулиятли вазифаларни қўйди.

Ана шу улуғвор тадбирларнинг аҳамиятини кенг халқ оммасига тушунтиришда, уни бевосита бажаришда партия кимга таянади? Аввало сенга, муҳтарам қишлоқ коммунисти! Чунки сен партиянинг қишлоқдаги вакилисан, тиним билмас пропагандисти, ширинсухан агитатори, омманинг тарбиячисисан, ҳар қандай мураккаб топшириқни сидқидилдан, кўнгилдагидай қилиб адо этувчи солдатисан.

Рўй-рост айтиш керакки, областимиз далаларида меҳнат қилаётган коммунистлар бу ишончни сидқидилдан оқламоқдалар. Областимиз колхоз-совхозларининг ўтган йили эришган ютуқлари сўзимизнинг исботи бўла олади.

Бу йилги вазифаларимиз, қиладиган ишларимиз ўтган йилдагидан анча кўп. Областимиз бўйича давлатга 315 минг тонна «оқ олтин» ҳадя қилиш учун шу кеча-кундузда пахта далаларида қизғин кураш бораётир. Ғўза парваришининг энг масъулиятли даври бошланди. Сув танқислиги ҳар йилгидан кўра бу йил оғирроқ бўлмоқда. Чуқур ҳайдалган, кучли ерларга экилган ғўзалар сувга қонмоғи лозим.

Шу долзарб кунларда коммунистлар ишнинг энг масъулиятли участкаларида турибдилар. Улар гоҳ трактор рулига ўтириб, ғўза қатор ораларига ишлов беришса, гоҳ қўлга кетмон олиб, эгатларга сув тарашади. Тушликда дала шийпонларида колхозчилар ўртасида кўнгилли суҳбатлар қуришса, кечқурун хонадонларга кириб, сиёсий ташкилотчилик қилишади. Ҳамма ишда, ҳамма ерда коммунистлар бош-қош.

Пойтахт областимизда ўзининг ҳалол меҳнати, ташкилотчилиги, ташаббускорлиги билан донг таратган, бутун маънавий ҳаётини халқ ишига, Ватан ишига бағишлаган коммунистлар жуда кўп. «Қизил Ўзбекистон» колхозининг раиси Абдужамил Матқобулов, механизатор қизларнинг сардори Турсуной Охунова, пахтачиликда комплекс механизациялашган звенолар тузишнинг ташкилотчиси ва ташаббускори Валентин Тюпко ва бошқа кўплаб коммунистларимиз ўз партиявий бурчларини сидқидилдан бажариб, кўпларга намуна бўлмоқдалар. Булардан ташқари, ўз ишига меҳр қўйган, уни жондан севган, тажрибасини ёшларга ўргатаётган, ҳар қандай камчиликка қарши аёвсиз курашаётган партия солдатлари минг-минглаб топилади областимизда.

Коммунист Қутти Турғунов шулардан бири. У Ўрта Чирчиқ районидаги «Коммунизм» колхозида комплекс механизациялашган участка бошлиғи. Ўтган йили участкада камҳосилли ердан 23 центнердан хирмон кўтарилди.

Бунга у механизация туфайли, ҳалол меҳнати туфайли муваффақ бўлди. Уни қачон қараманг, кишилар орасидан топасиз. Партиявий топшириқни жон-дилдан бажаради.

Социалистик қишлоқларимиз қиёфаси тубдан ўзгариб боряпти. Колхозчилар, совхоз ишчилари янги, шинам уйларга кўчиб кирмоқдалар. Қишлоқларда кўплаб клублар, кутубхоналар, кинотеатрлар қад кўтармоқда. Партия ташкилотлари меҳнаткашларга ишдан сўнг мириқиб дам олишлари учун барча шарт-шароитларни яратиб беришлари керак. Кўнгилли дам олишни уюштиришда коммунистлар бошланғич партия ташкилотларига яқиндан ёрдам беришлари лозим. Бу ишда ҳам партия сенга таянади, ўртоқ коммунист.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, областимизнинг айрим хўжаликларида коммунист деган мўътабар номга лойиқ иш тутмаётган кишилар ҳам учраб туради. Бундай шахслар ой сайин аъзолик бадалларини тўлаб, ўз вазифасини бамайлиҳотир бажаришавердию, лекин коллектив ҳаёти билан унча қизиқмайди. Бу ҳол, ҳамма бир киши учун, бир киши ҳамма учун меҳнат қилиши керак, деган коммунистик қоидага асло тўғри келмайди. Янгийўл районидаги Назарали Ниёзов номли колхоз коммунистлари Ф. Мўминовни партия ташкилотига секретарь қилиб сайлашди. Лекин ўртоқ Мўминов ёш секретарлардан бўлишига қарамай, ишга астойдил ёндошмаётир. Колхоздаги оммавий-сиёсий ишлар талабга жавоб бермайди. Дала шийпонларида агитация ишлари яхши йўлга қўйилмаган. Ҳолбуки, ўртоқ Мўминов бу юксак ишончни оқлаш учун бутун маҳоратини ишга солиши ва қишлоқ коммунистларининг етакчиси бўлмоғи керак эди.

Район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари қишлоқ коммунистларини сиёсий жиҳатдан етук, ҳар бир ишда етакчи, ташаббускор кишилар қилиб тарбиялашга жиддий эътибор бермоқлари лозим. Ҳар бир коммунист ишлаб чиқариш илғори бўлиш билан бирга, омманинг тарбиячиси ролини ҳам ўтасин. Партия аъзоларини ленинча принципиаллик, коллективизм, ташаббускорлик руҳида тарбиялаш бошланғич партия ташкилотларининг асосий вазифасидир.

Шунга эришайликки, қишлоқдаги ҳар бир партия аъзоси коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш, янги кишини тарбиялаш ишларида сабот-матонат, жанговарлик кўрсатсин.

Пахта усталарининг қимматли маслаҳатларини изчиллик билан амалга оширайлик * *Ҳар туп ғўза сувга қонсин* * Минерал ва маҳаллий ўғитдан унумли фойдаланайлик * Тракторлар тўхтовсиз ишласин * Карталар бегона ўтдан тоза бўлсин * Экинни ҳашаротдан сақланг * **Далада ишлаётганларга маданий-маиший хизматни яхшилайлик.**

ШАҲАРЛИКЛАР ДАСТУРХОНИГА

Шу кунларда колхознинг қайси пайкалида бўлманг, беҳад қувонасиз. Бир ёқда лоладек қизариб ётган помидорлар, бир ёқда анчагина катта бўлиб қолган, қовун-тарвуз, бир ёқда ям-яшил бодринглар, яна бир ёқда шиғил-шиғил ҳосилини кўтаролмаганидан шохлари эгилган мева дарахтлари... Колхозчиларнинг ғайрат-шижоатини айтмайсизми?! Эрта кўкламданоқ белни маҳкам боғлаб мўл ҳосил етиштириш учун курашга отланган азаматлар ҳозиргача кўзга кўринарли ютуқларни қўлга киритишди. Сабзавот экинлари бирин-кетин пишаяпти. Айни шу кунларда роса пишиб етилган сабзавотлар, мева-чевалар пешма-пеш узилиб, шаҳарлик биродарларга тортиқ қилиняпти.

Калинин районидаги Оржоникидзе номли колхоз меҳнаткашлари «Етти йилликнинг сўнгги йилини 7960 тонна қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш билан якунлаймиз», деб эл-юртга ваъда беришган. Ваъда вафоси билан яхши. Колхозчилар буни чуқур тушунган ҳолда иш юритишяпти. Ҳозиргача шаҳар меҳнаткашларига бир ярим минг тоннага яқин маҳсулот етказиб берилди.

Хўжаликда сабзавотчилик касбини улуғлаётган кишилар кўп. Мана, ўртоқ Абдулла Нуржонов бошлиқ бригада деҳқонларини олиб кўрайлик. Улар 2056 тонна маҳсулот етиштиришга аҳд қилишган. Ҳозиргача шаҳарга 700 тоннага яқин ҳосил жўнатилди.

— Шуниси қувончлики, — дейди бригада бошлиғи, — бу йил кўтараётган хирмонимиз ҳар қачонгидан ҳам баракали бўляпти. Ишончимиз комилки, зиммага олинган социалистик мажбуриятни бажарибгина қолмасдан, уни анча ошириб юборамиз.

Ўртоқ Хожимурот Баҳодиров бошлиқ бригада пайкалларида ҳам иш қизигандан қизиб бормоқда. Бу ерда ҳар гектар майдондан ўрта ҳисобда 25 тоннадан карам, 11—12 тоннадан картошка ҳосили йиғиб олиняпти.

Бу колхознинг ўтмишига бир назар ташласак, тамоман бошқача манзарани кўрамиз. Давлат планлари йил сайин бажарилмас, ҳосилдорлик кўтарилиш ўрнига пасайиб кетган, меҳнат интизоми бўшашган одамларнинг мўл ҳосил етиштиришга бўлган қизиқиши камайган эди. Лекин бу аҳвол узоққа чўзилмади. Колхоз меҳнаткашлари «қачонгача кўпчилик ўртасида ер чизиб ўтирамиз. Қачонгача бизни боқаётган ернинг қадрига етмаймиз» деб, ишни тамоман бошқача ташкил қилишга киришиб кетишди. Қолоқликнинг сабаблари ўрганилди. Ишга масъулиятсизлик билан қарайдиган раҳбарлар ва бригада бошлиқлари алмаштирилди. Деҳқончилик маданиятини юксалтириш, илғорлардан ўрнак олиш, фан ютуқларига амал қилиш каттаю-кичикнинг — ҳамманинг диққат марказида турди.

Дастлабки натижалар чакки бўлмади. Қисқа вақт ичида колхоз районнинггина эмас, ҳатто областнинг энг пешқадам сабзавоткор хўжаликларидан бирига айланди. Ўтган йили сабзавот тайёрлаш плани районда биринчи бўлиб бажарилди. Ҳосил баракали бўлгач, олинган даромад ҳам баракали бўлди. Даромодга қараб буромад деганларидай, колхозчиларга тўланадиган ҳақ ҳам анча ошди. Эндиликда хўжалик деҳқонларининг руҳи кўтарилган.

Хўжаликнинг қолоқликдан чиқиб илғорлар қаторига қўшилишида колхоз правлениеси (раиси Солижон Жўраев) барча тадбирларни амалга оширди, кўпчиликни фидокорона меҳнатга сафарбар этди.

Шу кунларда колхоз деҳқонлари бу йил ҳам планни биринчилар қаторида бажариш, экинлардан мўл ҳосил кўтариш, шаҳарлик биродарларининг дастурхонини тўкин қилиш иштиёқида кучга куч, ғайратга-ғайрат қўшмоқдалар.

А. МИРЗААҲМЕДОВ.

ЭРОН ШОҲАНШОҲИ ИРКУТСККА КЕЛДИ

ИРКУТСК, 28 июнь (ТАСС). СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматининг таклифига биноан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган Эрон шоҳаншоҳи Муҳаммад Ризо Паҳлавий, Малика Фараҳ Паҳлавий ва уларнинг ҳамроҳлари бугун махсус самолётда Иркутскка келишди.

СОВЕТ-ЮГОСЛАВИЯ МУЗОКАРАЛАРИ

29 июнда Кремлда КПСС ва Совет ҳукумати раҳбарларининг Югославия Социалистик Федератив Республикаси президенти, Югославия Коммунистлар союзининг бош секретари Иосип Броз Тито билан музокаралари давом эттирилди.

Совет томонидан музокараларда КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари Л. И. Брежнев, КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. И. Микоян, КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси А. П. Кириленко, КПСС Марказий Комитетининг секретари Ю. В. Андропов ва бошқалар қатнашдилар.

Югославия томонидан музокараларда Иосип Броз Тито билан бирга Иттифоқ скупшчинасининг депутати ва Югославия Коммунистлар союзи Марказий Комитети Ижроия комитетининг аъзоси Журо Пуцар, Иттифоқ скупшчинасининг депутати, Югославия Коммунистлар союзи Марказий Комитети халқаро иқтисодий ва сиёсий муносабатлар комиссиясининг раҳбари, Югославия Коммунистлар союзи Марказий Комитетининг аъзоси Коча Попович, Иттифоқ скупшчинасининг депутати, Югославия Меҳнаткаш халқи социалистик иттифоқининг бош секретари, Югославия Коммунистлар союзи Марказий Комитетининг аъзоси Милентие Попович ва бошқалар иштирок этдилар.

Музокаралар вақтида Совет Иттифоқи билан Югославия Социалистик Федератив Республикаси ўртасидаги муносабатларни янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш масалалари муҳокама қилинди.

(ТАСС).

БОЛГАРИЯЛИК МЕҲМОНЛАР ТОШКЕНТДА

Кеча Болгария Халқ Республикасининг Хасков округ делегацияси Тошкентга келди.

Болгария Халқ Республикасининг Хасков округи меҳнаткашлари Ўзбекистоннинг пойтахт области меҳнаткашлари билан кўп йиллардан буён мусобақалашиб келадилар. Бирбирларига тез-тез делегациялар, мутахассислар юбориб турадилар, ўзаро тажриба алмашадилар.

Мана болгариялик қадрдон дўстларимиз бизга яна меҳмон бўлиб келишди. Делегацияга Болгария Коммунистик партияси Хасков округ комитетининг биринчи секретари ўртоқ Г. Корцанов бошчилик қилмоқда.

Тошкент аэропортида болгариялик меҳмонларни Ўзбекистон Компартияси Тошкент область комитетининг биринчи секретари ўртоқ М. А. Абдураззоқов, Тошкент область ижроия комитетининг раиси ўртоқ Э. Т. Шайхов ва пойтахт область жамоатчилигининг вакиллари кутиб олдилар.

Суратда: болгариялик меҳмонлар ўзбек тупроғида.

А. Абалян фотоси.

ТАДБИРКОРЛАР

Қаршимизда уфқ билан ўпишган кенг дала. Биз карталар оралаб ғўзаларни кўздан кечириб борар эканмиз, участка бошлиғи Нуриддин Ғуломов деҳқонларнинг меҳнати ҳақида бирма-бир сўзларди:

— Бу йил 78 гектар ерга чигит экканмиз. Шундан 30 гектарига чигитни квадрат-уялаб ташладик. Биз кўчатларнинг тўлиқ бўлишига ҳаракат қилдик. Гектаридан 32 центнердан «оқ олтин» етиштириш учун кураш бошлаганмиз. Шу сабабли ғўзанинг майин тупроқда чуқур илдиз отиб ўсишига эътибор беряпмиз. Озиқлантиришни ҳам кўнгилдагидек йўлга қўйганмиз. Механизаторлар ҳар бир грамм ўғитдан кўчатнинг кўпроқ озиқ олишига ҳаракат қилишяпти.

Тадбиркорлар ишлаётган участкада мўл ҳосил учун кураш бир группа илғор пахтакорлар Мурожаатида айтилган маслаҳатлар асосида ташкил этилган. Улар сув камчил келаётган бу йилги шароитда ҳар бир литр сувни пахта далаларига оқизиб, ғўзанинг ривожига-ривож қўшмоқдалар.

— Мурожаат бизни янада ғайрат билан ишлашга илҳомлантирди, — дейди Нуриддин Ғуломов. — Тўғри, биз ўтган йили ишда анчагина камчиликка йўл қўйдик. Ҳаммамиз бир ёқадан бош чиқариб ишлайолмадик. Техникадан фойдаланиш кўнгилдагидек бўлмади. Натижада план тўлмай қолди. Бунга йўл қўймаслик учун ҳаракат қиляпмиз. Ҳозир деҳқонларимиз бир ёқадан бош чиқарган ҳолда ишлашяпти. Универсалчиларимизнинг меҳнатидан ҳам мамнунмиз. Мусобақа кенг қулоч ёйган. Бизда унумли меҳнат қилиш учун ҳамма нарса муҳайё. Пахтакорлар учун дала шийпони маданий хизмат кўрсатяпти. Ясли ва болалар боғчаси ишлаб турибди.

Далани айланар эканмиз, тракторчилар билан учрашдик. 9 гектарлик пахта майдонида бир трактор қатор ораларида равон юрипти. Бу йигит механизация билим юртини ўтган йили муваффақиятли тамомлаб, пахта териш машинасида ишлаб донг таратган. Участка аъзолари бу йил ўртоқ Аҳмедовни звено бошлиғи қилиб кўтаришибди. Ҳозир у бошлиқ звенонинг 36 гектар пахтазори бор. Звено аъзолари мавжуд имкониятлардан тўла фойдаланиб, ҳар гектар ердан 33 центнердан «оқ олтин» етиштиришмоқчи. Ҳосилнинг ҳаммасини машиналар ёрдами билан териб олиб, қоп-қанорсиз ташиймиз дейишмоқда.

Биз участканинг бошқа звено бошлиқлари билан ҳам гаплашдик. Уларнинг ишларига разм солдик. Ҳамма ерда иш қизғин. Механизациядан ўринли фойдаланилаяпти. Ҳар бир универсалнинг тўхтовсиз ишлашига эришилмоқда. Шу сабабли ҳам ҳозир участкада пахта майдонларига учинчи марта ишлов берилаяпти. Чопиқ ҳам сифатли бўлаяпти.

Пахтадан мўл ҳосил етиштиришни таъминлашдек муҳим ишга участка хотин-қизлари ҳам катта ҳисса қўшмоқдалар. Улар меҳнатда ғайрат кўрсатиб ишлаб, кундалик нормаларини ошириб бажаришаяпти.

Шу кунларда ўртоқ Нуриддин Ғуломов бошлиқ участка пахтазорида иш қизғин. Ҳар бир деҳқон мўл ҳосил етиштиришга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшаяпти.

С. МИРЗАЛИЕВ,
Оржоникидзе районидаги «Октябрь» колхози.

БИЛДИРИШ

МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ II СЕССИЯСИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

Тошкент область Совети ижроия комитети маълум қиладики, шу йил 2 июлда меҳнаткашлар депутатлари область Советининг II сессияси (X чақириқ) чақирилади.

Область Совети ижроия комитети сессия кун тартибига «Мактабларни янги ўқув йилига тайёрлашнинг бориши ва область маҳаллий Советларининг шу соҳадаги вазифалари» тўғрисидаги масалани қўяди.

Сессия Ўзбекистон Давлат эстрадаси театри биносида соат 11 да очилади. Депутатлар шу куни соат 10 дан Эстрада театри биносида (Навоий кўчаси, 55) рўйхатга олинадилар.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ

Дунё воқеалари

ПЛАНЕТА ОВОЗИ

АФРИКА-ОСИЁ КОНФЕРЕНЦИЯСИ КЕЧИКТИРИЛДИ

ЖАЗОИР, 27 июнь. (ТАСС). Осиё ва Африка мамлакатлари конференциясига тайёргарлик кўрувчи доимий комитетнинг неча уч соатдан ортиқ давом этган фавқулодда мажлисида иккинчи конференцияни 1965 йил бешинчи ноябргача кечиктиришга қарор қилинди. Эфиопия делегацияси тақдим этган ва Покистон делегацияси қўллаб-қувватлаган резолюция лойиҳасида конференцияни Жазоирда ўтказиш таклиф этилади. Комитет бу резолюция лойиҳасини маъқуллади.

Конференцияда қатнашувчи мамлакатлар ташқи ишлар министрлигининг конференция олдидан кенгаши ўтказилиши керак эди. Бу кенгашни 1965 йил 28 октябргача кечиктиришга қарор қилинди.

ЖАЗОИРДА ЯНА НАМОЙИШ ЎТКАЗИЛДИ

ПАРИЖ, 26 июнь. (ТАСС). Франс Пресс агентлиги хабар беради: Кеча Жазоирнинг пойтахтида студентлар яна намойиш ўтказдилар. Студентлар Жазоирнинг марказий кўчаларидан ўтиб, Бин Беллани қўллаб қувватлайдиган шиорларни баралла айтдилар. Улар ҳукуматга қарши қаратилган варақаларни тарқатдилар.

Намойиш бўлган районга полиция бўлинмалари ва хавфсизлик қўшинлари юборилди. Кўздан ёш оқизадиган газли бомбалар студентларга қарши ишлатилди.

Орадан бир қанча вақт ўтгач полиция намойишчиларни тарқатиб юборишга муваффақ бўлди.

СОВЕТ МУЗИКАЧИЛАРИНИНГ МУВАФФАҚИЯТИ

ПАРИЖ, 27 июнь. (ТАСС). Ижрочи музикачиларнинг Маргарита Лонг ва Жак Тибо номидаги 11-халқаро конкурси тамом бўлди. Кеча пианиночиларнинг Жак Тибо номидаги конкурсига якун ясалди. Иккинчи мукофот Москва консерваториясининг студенти Александр Черкасовга берилди. Учинчи мукофотни Елизавета Илеонская (Совет Иттифоқи) ва Юлиана Маркова (Болгария) бўлишиб олишди, Раймонд Жэксон (АҚШ) тўртинчи мукофотни олди, Рейнальдо Рейес (Филиппин) ва Рената Арнетова (Чехословакия) бешинчи мукофотни бўлишиб олишди. Халқаро жюрининг қарорига мувофиқ, Жак Тибо номидаги биринчи мукофот бу йил ҳеч кимга берилмади. Жюри пианиночиларнинг бу йилги конкурси ижро этиш маҳорати савияси жиҳатидан 1963 йилдаги конкурсга нисбатан пастроқ, деб топди. (Маргарита Лонг ва Жак Тибо номидаги конкурс икки йилда бир марта ўтказилади).

Умуман олганда, 11-конкурсда совет музикачилари жуда катта муваффақият қозондилар. СССР вакили Лиана Исакадзе скрипкачилар орасида Маргарита Лонг номидаги энг катта биринчи мукофотни олишга сазовор бўлди, совет пианиночиси Александр Черкасов ҳам бу конкурснинг энг олий мукофотини олди.

ЖАҲОН ЎТГАН ҲАФТА ИЧИДА

ЛОНДОН: ЗИДДИЯТЛАР КУЧАЙМОҚДА, НАЙРАНГЛАР ЧИГАЛЛАШМОҚДА

Миллатлар ҳамдўстлиги мамлакатлари бош министрларининг 17 июндан 25 июнгача Лондонда ўтказилган навбатдаги конференциясида зиддиятлар ва келишмовчиликлар вазияти ҳукмронлик қилди. Конференцияда ер юзи сатҳининг чорак қисмини ишғол қилувчи ва жаҳон аҳолисининг қарийб чорак қисми яшаб турган 21 мамлакатнинг вакиллари қатнашди. Бу территория билан аҳоли сони собиқ Британия империясининг миқёсларига тахминан тўғри келади. Худди ана шу империя вайроналарида Миллатлар ҳамдўстлиги деб аталувчи бир уюшма вужудга келган. Бу уюшма турли-туман давлатларнинг ғалати аралашмасидан иборат бўлиб, у империалистик давлатларни ҳам, империализмга қарши кўп йиллик ва шиддатли кураш натижасида нисбатан яқинда вужудга келган давлатларни ҳам бирлаштиради.

Инглиз молия капиталининг беҳисоб тўрлари бу уюшмани боғлаб турган асосий занжир бўлиб хизмат қилмоқда. Катта ҳажмда капитал солиш инглиз империализмининг шу мамлакатлардаги асосий қуроли бўлиб қолди. Фикримизнинг исботи учун бир мамлакатдан олинган мисолни айтиб ўтамиз. Ҳиндистондаги чет эл капитал маблағларида инглиз монополияларининг улуши 1961 йилда 78 процентдан ортиқроқ эди. Инглизлар экономиканинг традицион аграр-хом ашё тармоқларидаги ўз нуфузларини сақлаб қолган ҳолда янги тармоқларга — нефтни қайта ишлаш, машинасозлик, химия ишлаб чиқариши ва бошқа тармоқларга ҳам суқилиб кирмоқдалар. Бундай операциялар уларга манфаат келтираётганлигини қуйидаги факт кўрсатиб турибди: миллатлар ҳамдўстлиги мамлакатларида инглиз монополистлари солинган капитал маблағ эвазига Европа мамлакатлари ёки АҚШдагига қараганда 2—3 баравар ортиқ фойда олмоқдалар.

Ана шу ғайри табиий иттифоқдаги зиддиятлар йил сайин тобора равшанроқ аён бўлиб қолмоқда. Сўнгги конференция ҳам шу фикрни тасдиқлади. Ҳамдўстликнинг кўпгина аъзоларини ташвишга солаётган иқтисодий проблемалар (Англия импорт пошлинасини оширганлиги, Англиядан олинган қарз учун тўланадиган процентнинг кўплиги, инглизлар сотиб олиб келаётган хом ашё нархларининг пастлиги) билан бирга конференцияда Вьетнамдаги воқеалар, Жанубий Родезиядаги, Ғарби-Жанубий Африкадаги, Португалия мустамлакаларидаги вазият сингари энг зарур сиёсий масалалар ҳам муқаррар равишда қалқиб чиқди. Англия, АҚШ ва бошқа мамлакатлар иркчилик ҳукм сураётган Жанубий Африка Республикасига қарши чоралар кўриш тўғрисидаги БМТ Хавфсизлик Кенгашининг қарорини бажарсинлар деган талаблар эшитилди. «Жанубий Африка проблемаси, — деди Сьерра-Леоне бош министри Маргаи, — бутун дунёдаги тинчликка солинаётган реал хавфдир». У, Португалияга қарши иқтисодий чоралар кўриш ва унга НАТО орқали қурол-яроғ етказиб беришни тўхтатишни ҳам қаттиқ талаб қилди.

Англия мустамлакаси — Жанубий Родезия проблемасига конференция ишида катта ўрин берилди. Бу ердаги озчилик оқларнинг ҳукумати иркчилик тартибларини ўрнатиб, тўрт миллионга яқин африкалик аҳолини эзмоқда. Африкадаги кўпгина мамлакатларнинг вакиллари Жанубий Родезиядаги ҳокимиятни аҳолининг кўпчилиги вакилларига топшириш учун конституцион конференцияни дарҳол чақиришни талаб қилдилар.

Консерваторларнинг мустамлакачилик, империалистик сиёсатини мерос қилиб олиб, шу сиёсатни давом эттираётган Вильсоннинг лейбористлар ҳукумати кўп масалаларда найранг ишлатишга мажбур бўлди.

Вильсон Американинг Ҳиндихитойдаги бедодлигини Лондон қўллаб-қувватлаётганлиги хусусида кескин таъналар эшитишга тўғри келишини аввал бошданоқ пайқаб, Миллатлар ҳамдўстлиги мамлакатлари номидан «тинчлик миссияси» юбориш тўғрисида шошилинч таклиф киритди. Бу миссияга унинг ўзи бошчилик қилмоқчи эди. Бундан кузатилган мақсад равшан: Англия Американинг агрессиясига хомийлик қилаётганлигини танқид қилдирмаслик, шу билан бирга лейбористлар партиясининг сўл қанотини тинчлантириб қўйишга уриниш, Англия жамоатчилиги кенг доираларининг ғазабини сусайтириш эди. Бундан ташқари, Вашингтон ҳам бундай найрангга эътироз билдирмаслиги эҳтимол Вильсонга олдиндан маълум бўлган бўлса керак.

Конференциянинг ўзида Вильсон муайян қийинчиликларга дуч келди. Вьетнамда тинчлик ўрнатишга олиб келиши мумкин бўлган конференцияни чақириш учун умумий асосга эришиш имкониятини аниқлаш мақсадида «Вьетнам проблемасига алоқадор бўлган асосий мамлакатларга» беш ҳукумат (Англия, Гана, Нигерия, Тринидад-Тобого ва Цейлон) бошлиқлари составида миссия юборишга қарор қилинди. Лекин Цейлон вакили миссия составига киришдан бош тортди. Танзания президенти Ньерере бу машмашага қарши чиқди, Кения вакили эса, Англиянинг ёки Вьетнам масаласида ўз зиммасига мажбурият олган бошқа ҳар қандай мамлакатнинг миссияда қатнашувига қарши эътироз билдирди. Гана президенти Нкрума, Австралия Жанубий Вьетнамдан ўз қўшинларини чақириб олсин, Янги Зеландия эса, у ерга ўз қўшинларини юборишни бас қилиши лозим, деб айтди. У, яна Миллатлар ҳамдўстлиги конференцияси АҚШдан Вьетнам Демократик Республикаси территориясига осмондан қилинаётган ҳужумларни тўхтатишни талаб қилсин, деб ҳам таклиф қилди.

Совет Иттифоқига ана шундай миссияни қабул этишни сўраб мурожаат қилинганида, ғоят асосли қилиб қуйидаги жавобни берди: Биринчидан, агрессиянинг асосий қурбони бўлган мамлакат ҳукуматига — Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматига, шунингдек Жанубий Вьетнамни озод қилиш Миллий фронтига мурожаат қилинсин, иккинчидан, миссия ўз нуфузидан фойдаланиб, АҚШ ҳукуматидан қуролли интервенцияни дарҳол тўхтатишни ва Америка қўшинларини Жанубий Вьетнамдан олиб чиқиб кетишни, Вьетнам Демократик Республикасига қарши қилинаётган агрессив ҳаракатларни тўхтатишни талаб қилинса, мантиқий иш бўлур эди. Ана шу агрессия учун жавобгарлик айни АҚШ зиммасига тушадику, ахир. «Совет Иттифоқига келганда шуни айтиш керакки, — дейилади совет жавобида, — Вьетнам масаласини бартараф қилиш хусусида музокаралар олиб бориш учун унга ҳеч ким ваколат бермаган ва шу сабабли Совет ҳукумати бундай музокараларни олиб бормоқчи эмас».

Англияда чиқадиган консерваторларнинг «Скотсмен» газетаси ўринли тарзда «Англия бош министрининг тинчлик ҳужуми... пухта ўйланмаган авантюра бўлиб кўринмоқда», — деб ёзди.

ВАШИНГТОН: СИЁСАТНИНГ АСТАРИ

Вашингтоннинг юқори мансабдаги расмий арбоблари ҳар куни ваъз айтиб, Америка экономикасининг аҳволи чакки эмас ва яқин келгусидаги истиқболидан хавотирланманглар, деган юпатувчи гапларни гапирмоқдалар. «Қўшма Штатларнинг иқтисодий машинаси қизиб, суви қайнаб кетади ёки бензини тугаб қолади, деган гаплар эҳтимолдан узоқда», дейди президентнинг бош иқтисодий маслаҳатчиси Гарднер Экли. Бироқ, АҚШнинг ўзида, шу жумладан расмий доираларда ҳам бу хусусда турли фикрлар мавжуд. Башарти шундай бўлмаганида, президент ва унинг энг яқин маслаҳатчилари экономиканинг аҳволи ва молиявий проблемаларни муҳокама қилиш учун шу қадар тез-тез кенгашлар ва мажлислар ўтказиб юришармиди. Май ва июнь ойларида Нью-Йорк биржасини бир неча марта ларзага келтирган талваса савдо-саноат доиралари ташвишининг сиртқи нишонасидир. Сўнгги ойларда Америка экономикаси турғунликка тушиб қолганлиги ва шу муносабат билан мамлакатда нисбатан узоқ вақт давом этган юксалиш поёнига етиб қолди, деган хавфсираш кенг тарқалганлиги ана шундай талвасага тушишнинг асосий сабаби бўлди, деб кўрсатмоқдалар. Пулнинг қадрсизланиш белгилари — нархларнинг ўсиши, тирикчилик қимматининг ошиши кўринаётганлигини ҳам айтмоқдалар. Истеъмол қарзининг жуда ўсиб кетганлиги, бир қанча товарларни, шу жумладан автомашиналарни сотиш қисқариб кетганлиги, уй-жой қурилиши суръатлари сусайганлиги ва бошқа бир қанча факторлар шуни кўрсатади, деб айтмоқдалар. Эклининг даъволарига қарамай, бу факторларни иқтисодий машинанинг «ортиқча қизиб кетганлиги» белгилари пайдо бўлди, деб талқин қилиш мумкин.

Федерал резерв системасининг раиси У. Мартиндек бу масалаларда эътиборли бўлган киши ҳозирги аҳвол 30-йиллар бошидаги энг кучли иқтисодий кризис арафасидаги аҳволга «ўхшашлиги даҳшат солмоқда» деб айтди. Бу гаплар табиий суратда ўтга ёғ қуйгандай бўлди ва биржада чинакам саросималик туғдирди. Кетма-кет юпатувчи нутқлар сўзлаш ҳамда Оқ уй ва турли идоралар вакилларининг ваъз айтиши ёрдамида бу ўтни ўчиришга тўғри келди.

Бундан биринчи навбатда манфаатдор бўлган ҳарбий саноат монополияларининг вакиллари: кескинликни кучайтиришга, қаратилган авантюристик йўл, Вьетнамдаги урушнинг кенгайтирилиши ҳарбий харажатларни янада оширади, демак, экономикани сунъий равишда рағбатлантирадиган янги омил бўлишидан дарак беради, деб ошкора таъкидламоқдалар.

Қуруқликдаги кучлар ишлари билан шуғулланувчи собиқ министр Ф. Пайс бундан бир неча йил муқаддам Америка банкирлари уюшмаси съездида гапириб, катта-катта ҳарбий харажатлар фойда олишга самарали таъсир қилади, деган эди. Бундай харажатларни, деб ишонтирмоқчи бўлган эди у, «иқтисодий характердаги сабаблар бўлганлиги учунгина, моддаларни миллий айирбошлашиш учун стимул сифатида» табрикламоқ керак. АҚШнинг Сайгондаги ҳозирги элчиси генерал Тэйлор ҳам яқинда Нью-Йоркда банкирлар ҳузурида шунга ўхшаш нутқ сўзлади. Вьетнамдаги агрессияни кенгайтиришга қўшимча равишда 700 миллион доллар ажратилганлиги — АҚШ ҳарбий бюджети кўпайтирилишининг бошланғичидир, холос, деган маънода гапирди. Тэйлор ҳарбий харажатларни кенгайтираберишни тажриба кўрсатишича, бошқа проблемаларни туғдираётганлигини: давлат бюджетининг дефицити кўпайиб, инфляция ўсаётганлигини гапирмади. Лекин банкирлар бу фактларни Тэйлордан кўра яхшироқ биладилар.

Американинг «катта» матбуоти вужудга келаётган иқтисодий ва молиявий проблемаларни меҳнаткашлар ҳисобига бартараф этишга чақирувчи таклифлар билан тўлиб-тошиб чиқмоқда. Масалан, «Вашингтон пост» газетаси, касаба союзлари» ўз талабларини тийиброқ турсалар», «инфляция хусусида безовта бўлиш учун асос ҳам камайган бўлур эди» деб ёзади. «Нью-Йорк таймс» газетаси ҳам ишчилар томонидан қилинаётган «тазйиқ»дан ранжиб, худди шу руҳдаги гапларни босиб чиқарди.

Монополиялар меҳнаткашларнинг турмуш даражасига монесиз ҳужум қила беришни хоҳлайдилар, бу нарса уларга тағин ҳам юксакроқ фойдалар келтирган бўлур эди. Лекин мамлакатда қаршилик ҳаракати кучайиб бораётганлиги сабабли улар бунга эриша олмаётирлар. Жумладан, АҚШ меҳнаткашларининг забастовка кураши ана шундан далолат бериб турибди. Шу йилнинг фақат дастлабки тўрт ойи ичида мамлакатда 1280 та забастовка бўлди. Бу миқдор ўтган йилнинг шу давридаги забастовкалар сонидан анча кўп. Шу вақт ичида забастовка қатнашчилари салкам ярим миллион киши кўпайди. Май ва июнда йирик забастовкалар ўтказилди.

«Уолл-стрит жорнал» газетаси шу нарсани олдиндан айтиб қўймоқдаки, ҳарбий харажатларнинг оширилабериши кўпгина ички гражданлик мақсадларига ажратиладиган маблағларни ва аввало камбағалчиликка қарши курашга ҳамда ўтган сайловолди кампанияси вақтида АҚШнинг ҳозирги президенти оғиз кўпиртириб мақтаган «буюк жамият» деб аталган жамиятни барпо этишга ажратилган жуда оз маблағнинг сарфланишини шубҳа остида қолдиради.

Прогрессив Америка публицисти Жорж Моррис огоҳлантириб, қуйидагиларни ёзади: «Башарти Шарқи-Жанубий Осиёда вужудга келтирилган кескин вазият натижасида АҚШ яна катта уруш ёқасига бориб қолгудек бўлса, конгресснинг уруш мақсадларига янги-янги миллиардларни ажратиб бериши ва ички эҳтиёжларга сарфланадиган маблағларни томчилаб ҳисоблайдиган бўлиб қолиши учун конгрессга айтарлик ҳеч қандай тазйиқ ўтказишнинг ҳожати қолмайди». Вашингтон ўтказаётган агрессив ташқи сиёсий йўлнинг астари ана шундай.

И. ЛАПИЦКИЙ.
(ТАСС).

ЧЕТ ЭЛ ЖУРНАЛИСТЛАРИ МЕҲМОНИМИЗ

ШЧЕЦИН КЕМАСОЗЛАРИ

Шчециндаги бу кемасозлик корхонаси Польшадаги бошқа портларга қараганда бир мунча кичикроқ бўлиб мамлакатнинг ғарбига жойлашган. Денгиз бўйида турна қатор тизилиб турган кемалар узоқ-узоқлардан кўзга ташланиб туради. Бир қарашда корхонада хизмат қилаётган одамлар жуда оддийдек туюлади. Бироқ бу кишилар оддий ишчилардан эмас. Уларнинг олтин қўллари билан ўнлаб ажойиб кемалар барпо этилган. Мана шу қўллар яқинда ҳар қандай денгиз йўлида истаган товарларни таший оладиган «Транспортовца» номли йирик теплоход яратди. Кема Шчецин шаҳридаги Польша савдо флотини тўлдиришга мўлжалланган.

Бу янги кема сувга туширилган кезлари фақат Шчецинда яшовчи маҳаллий аҳоли билан бирга Польшанинг узоқ шаҳарларидан турли сабаблар билан келиб қолган кишилар ҳам томоша қилишга қизиқдилар. Аслида эса бу польшалик кемасозлар яратган катта кемалардан эмас эди. Аммо бу янги ихтирони ясашда кемасозлик саноатининг энг сўнгги ютуқларидан фойдаланилди. «Транспортовца» теплоходида иқлим шароитини нормаллаштириб турадиган қурилма, жуда яхши ишлайдиган радиостанция ва ёнғин чиққан тақдирда огоҳлантириш берадиган аппаратлар бор. Бу механизмлар жуда катта аҳамиятга эга. Негаки денгизда ҳар қандай ҳодисалар ҳам рўй бериши мумкин.

Польша денгиз кемасозлиги Гдинадаги Польша океан линияларига солиштириб қараладиган бўлса, иккинчи даражали корхона бўлиб қолади. Нега? Ахир Шчецин йирик портлардан ҳисобланади-ку! Бу саволга Польша денгиз кемасозлиги корхонаси директори билан бўлган суҳбатдан кейин қуйидагича жавоб бериш мумкин. Польшанинг бошқа мамлакатлар билан денгиз йўллари орқали алоқа қилиш имкониятлари шунчалик афзалки, ана шу томони билан бошқа социалистик мамлакатлардан ажралиб туради. Кўпгина мамлакатлар бунга ҳавас билан қарайдилар. Аммо бу иш билан асосан Гдинадаги Польша океан линиялари шуғулланади.

Шчециндаги денгиз кемасозлари эса актуал эҳтиёжларга қараб туриб, вақтли маршрутлар асосида савдо юкларини ташиб туради. Кейинги йилларда теплоходларнинг етарли бўлмаганлиги сабабли экспорт ёки импорт товарлар ташишда қисман қийинчиликларга дуч келинди. Польша Халқ Республикасида юк ташиш бўйича қилинган ишларнинг 60 проценти комитолистик кемаларда ташишга тўғри келди. 1945 йилда оёққа турган Шчециндаги кемасозлик корхонаси бугун улкан корхонага айланди. Ҳозирда бу ерда 100 та савдо кемаси бор. Улар бир рейсда биргаликда 410 минг тонна юкни ташиш қувватига эга. Аммо уларнинг кўпчилиги эскириб қолган. Қурилганига 20 йил ва ундан ҳам ошиб кетди. Бунинг устига «Транспортовца» га ўхшаш тежамли ҳам эмас.

Шунинг учун ҳам шу кунларда Шчецинда катта ўзгаришлар рўй беряпти. Шчецин — Свиноустье порт комплекси қайта қурилади ва бир неча ўн тонна юк кўтарадиган сув йўлкалари тайёрланади. 1970 йилга келиб Польша денгиз кемасозлик флоти тўла модернизация қилиниб, куч-қуввати бир мунча ошади. Теплоходлар 23,5 минг тонна, яқин келажакда эса 40 минг тонна юк кўтариш қувватига эга бўлади.

— Демак, эски кемалар металл-ломга топширилар экан-да, — сўрадик кемасозлик директори Р. Каргердан.

— Йўқ? Эски кемалар сузиб юрувчи ғалла элеваторларига айлантирилади. Ҳозирдаёқ иккита кемани ана шундай омборларга айлантирдик.

Бу тасодиф туфайли Шчецинда янги сузиб юрувчи ғалла корхоналари пайдо бўлди.

ЕЖИ ГРЕМБОСКИЙ,
Польшанинг «Дзенник Лудзил» газетаси бош редакторининг ўринбосари.

Суратда: Шчецин порти.

ТАИЛАНД ПОЛИЦИЯСИ УЧУН АМЕРИКА ДОЛЛАРИ

БАНГКОК, 26 июнь. (ТАСС). Қўшма Штатлар Таиландга тўрт миллион доллар бермоқда. Бу маблағ Таиланд полициясининг сонини кўпайтириш учун сарфланади. АҚШ билан Таиланд ўртасида имзоланган битимда бундай дейилган: полициячилар сони 5 минг кишидан 4500 кишигача кўпайтирилади. АҚШ Таиланд полициясига қурол-яроғ ва аслаҳа-анжом етказиб беришни ҳам ваъда қилмоқда.

СПОРТ ОЛАМИДА

ЯКУНЛАР

Ўзбекистон касаба союз спортчиларининг V спартакиадаси тугади. Бир ҳафта давомида пойтахтимиз спорт базаларида барча область ва Қорақалпоғистон Автоном Республикасининг 2200 дан ортиқ спортчиси иштирокида мусобақалар бўлиб ўтди. Спортнинг ҳар қайси турида ҳам касаба союз спортчиларининг бутуниттифоқ спартакиадасига йўлланма олиш учун кескин ва шиддатли кураш борди. Баскетболчилар, волейболчилар, боксчилар, енгил атлетикачилар ва айниқса, оғир атлетикачиларнинг мусобақаларида юқори натижаларга эришилди. Енгил атлетикачи Светлана Арзуманова 100 метрга югуришда спартакиада чемпиони бўлди, 200 метрга югуришда эса республиканинг янги рекордини ўрнатди. Баҳодир оғир атлетикачи В. Аванесовни дўстлари: «рекордчи» деб аташади. Бунинг боиси бор, албатта. В. Аванесов шу йилнинг ўзида рекордлар жадвалига 12 та ўзгартиш киритди. Шаҳар биринчилигида тўртта, ёзги спорт мавсуми очилишида иккита, область касаба союз спартакиадасида учта ва Ўзбекистон касаба союз V спартакиадасида учта рекорд қўйди. Биринчи оғир вазнда қатнашадиган бу спортчига муносиб рақиб йўқ.

Боксчилар Содиқов, Каунниди, Хановлар СССР спорт мастери нормативини бажаришди. Самарқандлик гимнастикачилар Васильев ва Акопянлар ҳам орзуларига эришди.

Улар спорт мастери бўлишди. Касаба союз спартакиадаси оммавийлиги билан ҳам аввалги спартакиадалардан ажралиб туради. Тўрт босқичда юз минглаб спортчилар стартга чиқишди. Улар жами бўлиб республиканинг 37 та ва областларнинг 293 та рекордини янгилашди. 28 спортчи спорт мастери нормативини, 22 мингдан ортиқ йигит-қиз эса разряд нормативларини бажарди.

Кескин спорт курашларидан сўнг умумкоманда ҳисобида ўринлар қуйидагича тақсимланди: Тошкент-1, Тошкент-2, Самарқанд, Фарғона, Андижон, Тошкент области, Бухоро, Қорақалпоғистон, Хоразм, Сурхондарё, Сирдарё, Қашқадарё.

Кўнгилли спорт жамиятлари командалари ўртасида эса 37 очко билан «Спартак» командаси биринчи ўринни эгаллади. «Меҳнат» иккинчи», «Буревестник» учинчи ўринни олди. «Локомотив» командаси тўртинчи, «Меҳнат резервлари» бешинчи ўринда қолди.

Ғолиблар ва энг яхши натижа кўрсатган спортчилар терма командада составида 1—14 августда Москвада бўладиган касаба союз спортчиларининг Бутуниттифоқ VIII ёзги спартакиадасида қатнашиш ҳуқуқига эга бўлдилар.

Ш. УМУРЗОҚОВ.

ҲИСОБ — 6:0!

СССР терма командасининг футболчилари 27 июнда жаҳон чемпионатининг учинчи саралаш ўйинида Дания командасини 6:0 ҳисобида ютдилар. 9-минутда Хусаинов данияликлар ҳимоячиси хатосидан фойдаланиб, ҳисобни очди.

Дарвозалар алмашгач, иккинчи минутдаёқ Метревели ҳисобни оширди. Сўнгра Воронин, мамлакат терма командасининг дебютанти Баркая, Месхи ва яна Баркая ҳисобни 6:0 га етказдилар.

СССР терма командаси қуйидаги составда ўйнади: Анзор Кавазашвили, Геннадий Логофет, Георгий Рябов, Альберт Шестернев, Владимир Сараев, Валерий Воронин, Галимзян Хусаинов; Слава Метревели, Владимир Баркая, Валентин Иванов, Михаил Месхи. Ўйин Лужникида юз минг томошабин иштирокида бўлди.

Командамиз 6 имкониятдан 6 очко тўплади. Энди уни ўзга майдонлардаги ўйинлар кутиб турибди.

А. КАЧАЛОВ, ТАСС мухбири.

МАҒЛУБИЯТ ВА ДУРАНГ

Ўзбек футболчилари ўтган шанба куни мамлакат биринчилиги мусобақаларини Украинада ўтказишди. Сафардаги натижа қувончли бўлмади. Тўғри, «Пахтакор»нинг марказий ҳужумчиси Г. Красницкий Донецкда «Шахтёр» дарвозасига битта тўп киритиб, ўз ҳисобидаги тўплар сонини бештага етказди. У снайперликда ҳозир мамлакатнинг энг кучли ҳужумчиларига етай деб қолди. Лекин капитаннинг урган тўпига жавобан майдон эгалари тўртта гол киритишди.

Львов шаҳрида «Карпати» билан мусобақалашган «Политотдел» ўйинни 1:1 ҳисобида дуранг қилиб якунлади. Тўпларни Гусев ва Ан киритишди.

* * *

Шу куни биринчи лигада бўлган учрашув натижалари қуйидагича: «Динамо» (Тбилиси) — «Крилья Советов» — 2:0, СКА (Ростов) — СКА (Одесса) — 2:1, «Динамо» (Минск — «Спартак» — 0:0, «Динамо» (Москва) — «Локомотив» — 5:1, «Зенит» — «Торпедо» (Кутаиси) — 2:0, «Черноморец» — «Динамо» (Киев) — 2:2. Бир кун аввал ЦСКА «Нефтяник»ни 3:1 ҳисобида мағлубиятга учратган эди.

* * *

Областимизнинг «Б» классида қатнашаётган «Свердловчи» командаси Целиноградкинг «Динамо» командаси билан мусобақалашди. Марказий «Пахтакор» стадионида бўлган бу ўйин меҳмонлар фойдасига ҳал бўлди. Ҳисоб 3:1.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

29 ИЮНДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Сув спорти саройидан** (репортаж).

Ўзбек тилида: 18.25 — **Телевизион янгиликлар**, 18.45 — **Қувноқ минутлар** (болалар учун), 19.20 — **Лев Яшин ва космос** (телеочерк), 19.30 — **Янги одатлар** (суҳбат), 19.50 — **Танбур** (афсона ва куйлар).

20.30 — **Эшиттиришлар программаси.**

Рус тилида: 20.35 — **Телевизион янгиликлар**, 20.55 — **Саттор аканинг икки ҳикояси** (телестудия ҳужжатли фильми премьераси), 21.15 — **Марказий универмаг таклиф этади**, 21.45 — **Рельслар орасида** (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Жаҳлдор саҳифалар** (болалар учун), 18.30 — **Ер сигнали** (илмий-оммабоп фильм), 18.50 — **Тошкент янгиликлари**, 19.00 — **Бир тун** (фильм-спектакль).

Ўзбек тилида: 20.40 — **Боғ-роғлар яратайлик**, 21.00 — **Қорадоғ қиссаси**, 21.15 — **Тошкент янгиликлари**, 21.25 — **Бўлинган қушиқ** (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 29/VI да **Хоразм қўшиғи**, 30/VI да **Жизель.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Жосус билан учрашув — САНЪАТ САРОЙИ, НАВОИЙ номли, «ЎЗБЕКИСТОН», «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Ҳаммаси сиз учун — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «МОСКВА» (кеч соат 8 ва 10 да).

Эрлар гурунги — «СПУТНИК» (кундуз соат 12, 4 ва кеч 8 да).

Ўрмон эртаги (эрталаб соат 10 да). **Уч мушкетёр** (кундуз 12 ва 4 да) — «МОСКВА».

Яширин инспектор — «СПУТНИК» (кундуз соат 2, кеч 6 ва 10 да).

Насриддин Хўжандда — НАВОИЙ номли (кеч соат 10.50 минутда).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 9 да бошланади).

Жосус билан учрашув — КАФАНОВ номли, «УДАРНИК», НАВОИЙ номли.

Яширин инспектор — «ФЕСТИВАЛЬ».

Париж сирлари — «ВАТАН».

Бир сумка юрак — «1 МАЙ».

Ҳаммаси сиз учун — ТЕЛЬМАН номли.

Уч мушкетёр — ПУШКИН номли.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА
(ёзги бино)
3 июлдан

АНДИЖОН ОБЛАСТЬ ОХУНБОБОЕВ НОМЛИ МУЗИКАЛИ ДРАМА ВА КОМЕДИЯ ТЕАТРИНИНГ

ГАСТРОЛЛАРИ

бошланади

Эълонларни кузатиб боринг.

В. И. ЛЕНИН НОМЛИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

механика-математика факультети кечки бўлимидаги махсус группанинг 1-курсига олий маълумотли кишиларни

қабул қилади

Ўқиш муддати — 4 йил.

Бу группага кирувчилар математикадан (ёзма ва оғзаки) имтиҳон топширгандан кейин конкурс тартибида қабул қилинади.

Шу группага киришни хоҳлаганлар қабул комиссиясига қуйидаги ҳужжатларни тақдим қиладилар: дипломнинг копияси, зачёт ведомостидан кўчирма, иш жойидан илтимос ва характеристика, таржимаи ҳол, меҳнат дафтарчасидан кўчирма, медицина справкаси, 4 та фотокарточка, иш жойидан ва турар жойдан справкалар.

Кириш имтиҳонлари 1 августдан 20 августгача ўтказилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Карл Маркс кўчаси, 32-уй.

Академическая кўчаси, 102-уйда турувчи **Магинур Михайловна Муҳамедова**нинг шу уйда турувчи Раҳим Муҳамедовдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Фрунзе район халқ судида кўрилади.

Журналистлар союзининг Тошкент бўлими, «Тошкент ҳақиқати» газетаси редакцияси коллективи кекса журналист, шоир Акмал Пўлатга ўғли

Қўрқмас ПУЛАТОВнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома, горкома КП Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг адрес: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004, Редактор ўринбосари — 25885. Масъул секретарь — 34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — 31936. Партия турмуши бўлими — 26232. Саноат, транспорт ва қурилиш бўлими — 33786. Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 28761. Ахборот ва спорт бўлими — 33786. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 02091. Индекс 64969. Нашр. № 1792.

СССР ВА МИЛЛИЙ ОЗОДЛИК КУРАШИ

1919 йил ёз фаслида Тошкентдан Москвага қараб йўлга чиққан поезд секин юриб келар эди. Мустақил Афғонистоннинг биринчи дипломатик миссияси фронтлар ҳалқаси ичида қолган бепоён мамлакат ерларини босиб ўтиб, Совет Россиясининг пойтахтига борарди. Афғонлар Ленин билан учрашмоқ учун борар эдилар.

Миссиянинг аъзоси, кейинчалик Афғонистоннинг Москвадаги биринчи элчиси бўлган Муҳаммад Яфтали ўз хотираларида бундай дейди: «мен бу учрашувни хеч қачон унутмайман. Ленин ўша пайтда Совет Россияси мустақиллик учун курашаётган Шарқ халқларини астойдил қўллаб-қувватлайди, чунки Совет давлати жаҳондаги барча халқларнинг озод бўлишига интилади деб таъкидлаган эди».

Жаҳонда биринчи социалистик давлат ташкил топган пайтдан анча илгари мазлум халқлар ўз мустақиллиги учун кураш олиб бордилар. Капиталистик давлатларнинг турли мамлакат ва халқларни асоратга солиш тарихи айни вақтда мустамлакачиликка қарши, озодлик кураши тарихи ҳам бўлди. Аммо империализм мустамлакачилик системасининг кризиси Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалабасидан кейин авж олиб кетди. Бу кризис биринчи жаҳон уруши ва улуғ Октябрнинг ғалабаси муносабати билан бошланган капитализм умумий кризисининг таркибий қисми бўлди.

Октябрь социалистик революцияси миллий озодлик ҳаракатининг муваффақият қозониши учун энг муҳим шарт-шароитларни вужудга келтирди. Империализм фронти ёриб ўтилди, империализмнинг иқтисодий, сиёсий, ҳарбий куч-қудрати заифлашди. Совет Иттифоқи жаҳондаги озодлик процессининг таянчи, турли мамлакатлардаги кенг халқ оммасига революцион таъсир кўрсатувчи қудратли куч бўлиб қолди.

Эндигина қарор топган Совет давлати барча мазлум халқларга озодликка чақирувчи илҳомбахш даъват билан мурожаат қилди. Ленин мурожаатларининг оташин сўзлари курашга чорлар, ўша вақтда жаҳон аҳолисининг 70 процентини ташкил этган ва мустамлакачилар асоратида бўлган кишиларнинг қалбида ғалабага ишонч туғдирар эди. Сулҳ тўғрисидаги Ленин Декрети меҳнаткашлар ва эксплуатация қилинувчи халқ ҳуқуқлари Декларацияси, Россия халқлари ҳуқуқлари Декларацияси, Совет ҳукуматининг «Россия ва Шарқнинг барча мусулмон меҳнаткашларига» мурожаати жаҳонда империализмга қарши сиёсатни оғишмай амалга оширувчи, империализм томонидан эзилган халқларнинг озодлик йўлидаги курашини қўллаб-қувватловчи давлат вужудга келганлигини Осиё, Африка, Латин Америкаси халқларига жуда яққол кўрсатди.

Лениннинг озодлик ғоялари практикада, Совет ҳукуматининг конкрет ишларида доим рўёбга чиқарилиб келди. Бир вақтлар чор ҳукумати томонидан Хитойга мажбуран қабул қилдирилган турли конвенция ва шартномаларда кўрсатилган махсус ҳуқуқ ва имтиёзлардан Совет давлатининг воз кечганлиги, чор Россиясининг Монголия, Эрон, Туркия ва бошқа мамлакатлар билан тузган, ҳуқуқий жиҳатдан тенг бўлмаган шартномаларнинг бекор қилинганлиги Шарқдаги кўп халқларнинг империализмга қарши курашини енгиллаштирди.

Совет социалистик давлати мустамлакачиларга қарши курашган Афғонистонга ёрдам берди. Туркия революциясининг тақдири таҳликa остида қолган бир пайтда Совет давлати Мустафо Камол қўл остидаги Туркия ҳукуматига 10 миллион сўм олтин пул берди. Бу ёрдам халқимизнинг қўлида ортиқча пул бўлганлиги сабабли кўрсатилмади. Ёш Совет Россияси миллий революциялардан бирининг тақдири тўғрисида гап борганлигини тушунар эди. Шу сабабли у Туркияга ёрдам кўрсатди. Атоқли совет лашкарбошилари 1921—1922 йилларда Туркияга борган М. В. Фрунзе 1924 йилда Хитой халқининг улуғ фарзанди Сунь Ят-Сен томонидан Кантонга таклиф этилган В. К. Блюхер империалистларга ва уларнинг агентларига қарши курашга ёрдам бердилар. Совет Россияси Монголия халқ революциясини қўллаб-қувватлади. Монголия Халқ Республикаси социализм йўлига ўтди.

Совет давлати мустаҳкамланиб, социалистик қурилиш ривожланаборган сари СССРнинг империалистларга қарши курашаётган халқларга ёрдами ҳам орта борди. Совет Иттифоқи ўзининг интернационал бурчини изчиллик билан бажариб келди. Туркиянинг Қайсери ва Назилли шаҳарларида СССРнинг иқтисодий ёрдами билан қурилган тўқимачилик комбинатлари қад кўтарди. Совет самолётлари, танклари, тўплари, ўқдорилари япон агрессорларининг ҳужумига дучор бўлган Хитойга юборилди. Хитойга борган кўнгилли учувчиларимиз Хитой осмонида япон босқинчиларининг 100 дан ортиқ самолётини уриб туширдилар.

Совет Иттифоқи иккинчи жаҳон уруши йилларида жаҳон империализмининг энг агрессив отрядларини — Европада герман ва итальян фашизмини ва Осиёда япон милитаризмини тор-мор этишда ҳал қилувчи роль ўйнади. Умуман империализмнинг реакцион сиёсатига, унинг мустамлакачилик ва ирқчилик идеологиясига зарба берилди. Фашизм тор-мор келтирилиши билан Европа ва Осиёдаги бир қанча мамлакатларда социалистик революциялар ғалаба қилди. Жаҳон социализм системаси вужудга келди.

Ўз озодлиги учун курашга отланган мустамлака ва ярим мустамлака мамлакатларнинг мазлум халқлари Совет Иттифоқига доим мадад бериб келдилар. Совет кишилари Хитой халқининг ўзини эзиб келган империалистларга қарши озодлик курашига, Британиянинг икки юз йил давом этган ҳукмронлигига қарши курашган ҳинд халқининг, Голландия мустамлакачиларига қарши кўп марта кўзғолон қилган Индонезия халқининг, Марокашда, Жазоирда, Мисрда, Сурияда, Ироқда ажнабий золимларга қарши қаҳрамонона кураш олиб борган Араб Шарқи халқларининг озодлик йўлидаги курашига ҳамиша юксак баҳо бердилар.

Совет Иттифоқи ҳарбий тадбирларининг бутун Шарқи-Жанубий Осиёда ва Узоқ Шарқда кучайиб кетган миллий озодлик ҳаракати билан бирга қўшиб олиб борилганлиги 1945 йилда япон милитаризмини тор-мор келтиришда катта аҳамиятга эга бўлди. Биргаликда қилинган ана шу ҳаракатлар социал ва миллий озодлик кучларининг бирлиги, бирдамлиги ва ўзаро ёрдами жуда катта самара берганлигини кўрсатди.

Иккинчи жаҳон урушида Совет Иттифоқининг ва барча эрксевар халқларнинг қозонган ғалабаси, социализмнинг жаҳон системасига айланиши жаҳон империализмини янада кўпроқ заифлаштирди. Фашизмга қарши озодлик уруши давомида асосий мустамлакачи давлатларнинг позицияларига путур етказилди, метрополиялар ва мустамлакаларда демократик процесслар кенгайди ва кучайди. Капитализм умумий кризисининг иккинчи босқичи авж олиб кетди. Миллий озодлик ҳаракати зарбалари остида империализм мустамлакачилик системасининг емирила бошлаганлиги бу кризиснинг таркибий қисми бўлди.

Миллий озодлик курашининг алангаси Осиёга, Африка ва Латин Америкасига ёйилди. Осиёдаги уч мамлакатда — Хитой, Корея Халқ Демократик Республикаси, Вьетнам Демократик Республикасида социалистик революциялар ғалаба қилди. Совет кишилари ўзларининг интернационал бурчини изчиллик билан бажариб, бу мамлакатларга ҳар томонлама ёрдам кўрсатганликлари билан фахрланмоқдалар.

Ҳиндистон, Индонезия, Бирма, Цейлон, Покистон мустақил деб эълон қилинди. Ҳиндихитой халқлари озодлик урушида ғалаба қозонмоқдалар.

Осиёда Британия, Франция, Голландия мустамлака империялари барбод бўлди.

Ж. Неру таъкидлаб ўтганидек, Ҳиндистон халқининг ғалабаси иккинчи жаҳон урушида фашизм ва милитаризм кучлари устидан қозонилган буюк ғалабанинг жуда катта таъсири натижаси ва Советлар мамлакатининг бу ғалабани қўлга киритишда ўйнаган роли натижаси бўлди.

Совет Иттифоқининг кўрган тадбирлари АҚШ ёрдами билан Голландия, Англия империалистлари томонидан бошланган мустамлакачилик урушида Индонезия халқининг ғалаба қозонишини енгиллаштирди. 1954 йилда Женевада ўтказилган кенгашда СССР, Хитой Халқ Республикаси, Вьетнам Демократик Республикасининг биргалашиб қатъий позицияда турганликлари бу кенгашнинг муваффақиятли ўтишига ёрдам берди ва Ҳиндихитойда империализмнинг чекинишига олиб келди.

Совет Иттифоқи ёш миллий мустақил давлатларнинг вужудга келишини, уларнинг халқаро майдонга қўйган биринчи қадамларини доим қўллаб-қувватлаб келди.

Ҳозирги вазият, капитализм умумий кризисининг 50 йиллар охирида авж олиб кетган янги, учинчи босқичи жаҳон социализм системасининг қудрати тобора ўсганлиги билан характерланади. Жаҳон социализм системаси ижтимоий тараққиётнинг ҳал қилувчи омилига айланмоқда. Империализм мустамлакачилик системасининг емирилиши капитализм кризиси ҳозирги босқичининг ажралмас қисмидир. Африканинг кенг ерида мустамлакачилик режимлари ер билан яксон қилинди. Ҳозирги вақтда Африка қитъасида 36 мустақил давлат ривожланмоқда. Осиёдаги мустақил мамлакатлар мустаҳкамланмоқда. Кубада социалистик революция ғалаба қилди. Латин Америкасида озодлик кураши кенгайиб бормоқда.

Миллий озодлик революциялари империализм позицияларига тобора кўп путур етказмоқда. Бир қанча мамлакатлар тараққиётнинг нокапиталистик йўлига ўтмоқдалар ва социалистик жамият қуришни ўз мақсадлари деб эълон қилдилар.

Совет Иттифоқи тўхтовсиз ўсиб бораётган куч-қудрати билан империалистик давлатларнинг асосий кучларини танг аҳволга солиб қўймоқда. СССР, бутун қудратли социализм дунёси миллий озодлик кучларини ҳар томонлама қўллаб-қувватламоқда ва уларга мадад бермоқда.

Миллий озодлик ҳаракатининг раҳбарлари кўп марта қуйидагиларни таъкидладилар: жаҳон жандарми вазифасини ўз зиммасига олган Қўшма Штатлар бошчилигидаги империализм лагери миллий озодлик ҳаракатига қарши бардош беролмаётган экан ва мустамлакачиликдан озод бўлган мамлакатларни бўғиб ташлай олмаётган экан, бунга сабаб шуки, СССР ва бошқа социалистик давлатлар антиимпериалистик сиёсатни ўтказиб келаётганликлари туфайли Осиё, Африка ва Латин Америкаси халқларининг курашини фидокорона қўллаб-қувватламоқдалар.

Совет Иттифоқи империалистлар ва уларнинг малайлари босган йўлни бир неча бор тўсиб қўйди. 1956 йилда Мисрга қарши уч мамлакат империалистлари агрессиясининг ташаббускорларини СССР қатъий огоҳлантирганлиги Миср халқининг қаҳрамонона курашига мадад берди. Англия, Франция ва Исроил чекинишга мажбур бўлдилар. Мисрнинг ва бошқа суверен араб мамлакатларининг мустақиллиги мустаҳкамланди.

Сурия ўз халқининг сабот-матонатига, Совет Иттифоқининг қўллаб-қувватлашига таяниб, 1957 йил куз фаслида чет эл империалистлари интервенцияси хавфига қарши мардона бардош берди. 1958 йилда Ливан ва Иорданияга қўшин туширган ҳамда Бағдодга юриш бошлаш учун шай бўлиб турган Америка ва Англия мустамлакачиларининг қора ниятлари Совет Иттифоқининг ва бошқа социалистик мамлакатларнинг қатъий позицияси, Осиё ва Африка мамлакатларининг бирдамлиги туфайли барбод этилди.

Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатларнинг империализмга қарши тутган қатъий позицияси, шунингдек, Осиё, Африка, Латин Америкаси халқларининг бирдамлиги Америка империализмининг кўп марта қилган ҳамласига қарши Кубани қўллаб-қувватлашда буюк аҳамиятга эга бўлди. «Совет Иттифоқи бўлмаганида, — деди Фидель Кастро, — империалистлар бизнинг мамлакатимизга очиқдан-очиқ ҳарбий ҳужум қилишга журъат этган бўлур эдилар. Совет Иттифоқининг ва бутун социалистик лагернинг куч-қудрати ватанимизга қарши империалистик агрессиянинг олдини олди».

Совет Иттифоқи миллий озодлик кураши манфаатлари йўлида Бирлашган Миллатлар Ташкилотидан ва бошқа халқаро ташкилотлардан фойдаланиб, прогрессив кучларни сафарбар қилиш, империалист мустамлакачиларни яккалаб қўйиш учун сабот билан ҳаракат қилмоқда. Совет Иттифоқининг ташаббуси билан ва ёш мустақил давлатларнинг актив қўллаб-қувватлаши билан Бирлашган Миллатлар Ташкилоти қабул қилган мустамлака мамлакатлар ва халқларга мустақиллик бериш тўғрисидаги Декларация бунга кўмаклашди.

Совет кишилари Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Декларацияси мустамлакачилик эксплуатациясидан халос қилувчи умумий бир нарса деб ўзларига тасалли бермайдилар, албатта. Улар Декларация халқларнинг империалистларга ва уларнинг малайларига қарши конкрет ҳаракатлари билан доим мустаҳкамланиб бориши керак, деб ҳисоблайдилар.

Жаҳонда шундай вазият вужудга келдики, асосий мустамлакачи империялар ҳалок бўлганидан кейин Ангола, Мозамбик, Жанубий Африка, «португал» Гвинеяси, Родезия, Бечуаналенд, Свазиленд, «испан» Саҳрои Кабири, Тинч океан ороллари халқларини мустамлакачилик кишанларида сақлаш мушкулроқ бўлиб қолди.

Совет Иттифоқи миллий озодлик йўлидаги курашнинг ҳамма формаларидан фойдаланиш тарафдоридир. Халқларнинг тинч йўл билан, шунингдек, қуролли кураш йўли билан озодлик ва мустақилликка эришиш ҳуқуқи муқаддас ҳуқуқдир. Совет Иттифоқи империализмга ва мустамлакачиликка қарши қўлига қурол олиб жанг қилаётган халқларга ҳар томонлама ёрдам кўрсатади.

Бизнинг мамлакатимиз яна шунга асосланадики, ҳар бир халқнинг мустақил бўлиш ҳуқуқини, ўз тақдирига таллуқли масалаларни мустақил ҳал этиш ҳуқуқини эътироф қилиш ер юзида мустаҳкам тинчлик ўрнатишнинг энг зарур шартидир. Совет Иттифоқининг халқлар озодлик курашини актив қўллаб-қувватлаётганлиги айни вақтда тинчликни ҳимоя қилиш йўлидаги конкрет ҳаракатдир. Совет Иттифоқи турли социал тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаши тарафдоридир. Аммо биз империалистларнинг тинч-тотув яшаш принципларини бузишларига, озодлик ва мустақиллик учун курашаётган халқларни бўғиб ташлашларига ҳеч қачон йўл қўймаймиз.

АҚШ империализмининг агрессияси қурбони бўлган қаҳрамон Вьетнам халқини қатъий қўллаб-қувватлаш — ҳозирги пайтда социал ва миллий озодлик кучлари олдида турган энг муҳим вазифаларнинг биридир. Американлик босқинчилар Жанубий Вьетнам халқига қарши ошкора уруш қилмоқдалар, Вьетнам Демократик Республикасининг территориясига қароқчиларча, ваҳшийларча ҳужум қилмоқдалар.

Вьетнам Демократик Республикаси ҳукумати билан ўзаро келишувга мувофиқ, Совет Иттифоқи бу республиканинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлашга ёрдам кўрсатмоқда. Вьетнамлик ўртоқларимиз бу ёрдам империалист интервентларга зарба беришда катта аҳамиятга эга эканлигини бир неча бор айтдилар. Зарурат бўлган тақдирда СССРнинг Вьетнам Демократик Республикасига ёрдами яна оширилади.

Халқлар Американинг Доминикана Республикасидаги интервенциясига қаҳр-ғазаб билан қарши чиқмоқдалар. АҚШ империализми бу республикада Америка давлатлари ташкилоти ёрдами билан реакцион қўғирчоқ ҳокимиятни ўрнатишга уринмоқда.

Қутириб кетган агрессорга зарба бериш учун барча социалистик мамлакатларнинг, барча прогрессив, тинчликсевар кучларнинг ҳаракат бирлигини мустаҳкамлаш ҳозир ҳар қачонгидан ҳам кўра зарур бўлиб қолди. Антиимпериалистик лагерда айрим масалалар юзасидан келишмовчиликлар бўлишига қарамай, бундай тадбирларни кўриш мумкин ва лозим. Ҳаракат бирлиги зарурлигини рад этиш-империализмга қарши кураш манфаатларига, жаҳон социалистик ҳаракати ва миллий озодлик ҳаракати манфаатларига зарба бериш демакдир.

Совет Иттифоқи курашнинг асосий йўналишлари ва энг ўткир соҳаларида мустамлакачилик ва ирқчилик қалъаларини штурм қилаётган революцион, антиимпериалистик кучларга самарали ёрдам кўрсатиб келди ва кўрсатиб келмоқда. Бир қанча яққол мисолларни келтириб ўтиш кифоя. Совет Иттифоқи мард Жазоир халқининг француз мустамлакачиларига қарши қаҳрамонона курашига ёрдам берди. Жазоир мустақиллик учун ҳал қилувчи жанглар олиб борилган кунларда Совет Иттифоқи, Чехословакия, Бирлашган Араб Республикаси ва бошқа бир қанча давлатлар унга ҳар томонлама кўмак ва мадад бериб турди.

Индонезия халқи Голландия мустамлакачилари қонунга хилоф суратда ўз қўлида сақлаб турган Ғарбий Ирианни қайтариб олиш учун курашни қизитиб юборган чоқда Совет Иттифоқи унга қурол-яроғ берди. СССР Индонезияга ҳарбий кемалар топширди. Индонезия ҳарбий денгиз флотининг асосий кучлари вужудга келтирилди. Бу флотнинг мавжудлиги ороллардан иборат ана шу мамлакат учун жуда катта аҳамиятга эга.

Совет Иттифоқи кучли миллий армияларни вужудга келтиришда Бирлашган Араб Республикаси, Гана, Мали, Гвинея, Камбоджа ва бошқа мамлакатларга катта ёрдам кўрсатди.

Ўз мамлакатларининг мустақиллиги учун жанг қилаётган Осиё ва Африка ватанпарварлари совет қурол-яроғларидан фойдаланмоқдалар.

Совет Иттифоқининг Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги ривожланиб бораётган мамлакатларга иқтисодий ёрдами қандай катта аҳамиятга эга эканлиги ҳаммага аён. Бу ёрдам ёш миллий давлатларнинг мустамлакачилик даври мероси бўлган иқтисодий қолоқлигини бартараф қилиш имконини беради.

СССРнинг ривожланиб бораётган мамлакатлар билан иқтисодий ҳамкорлиги илгариги метрополияларнинг Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги ёш мустақил давлатлар билан эксплуататорлик руҳидаги иқтисодий алоқаларига путур етказади. Жаҳон капитализми мажбуран қабул қилдирган ва талончиликка асосланган меҳнат тақсимоти барбод бўлмоқда.

Совет Иттифоқининг ёрдами ривожланиб бораётган мамлакатларнинг чинакам миллий экономикасини вужудга келтириш мақсадларини кўзда тутади. Совет Иттифоқи билан ҳамкорликда Бирлашган Араб Республикаси, Гана, Ҳиндистон ва бошқа мамлакатларни индустрлаштириш муваффақиятли суратда амалга оширилмоқда, саноат ва қишлоқ хўжалигининг янги тармоқлари вужудга келтирилмоқда. Бу мамлакатларнинг ўз энергетикаси, металлургия, машинасозлик саноати, кончилик корхоналари вужудга келди. Осиё ва Африкадаги ёш миллий давлатларда СССРнинг техника ёрдами билан қора ва рангли металлургиянинг 30 га яқин корхона ва цехлари, 45 та машинасозлик ва металл ишлаш корхонаси, 30 та электростанция ва юзларча бошқа иншоотлар қурилди ва қурилмоқда. Бу корхоналарнинг ҳаммаси жаҳон техникасининг энг янги муваффақиятлари асосида барпо этилмоқда.

Осиё ва Африканинг ривожланиб бораётган мамлакатларида Совет Иттифоқининг ёрдами билан қурилган ва қурилаётган корхоналар пўлат эритиш бўйича ишлаб чиқариш қувватини 6,1 миллион тонна, нефтни қайта ишлаш бўйича 8,6 миллион тонна кўпайтиради. Электростанцияларнинг лойиҳада белгиланган қуввати 4,7 миллион киловатт ортади.

Иқтисодий ҳамкорлик ва Совет Иттифоқининг ривожланиб бораётган мамлакатларга техника ёрдами бу мамлакатлар хўжалигининг ижтимоий секторини мустаҳкамлайди. Давлат секторининг ривожланиши, иқтисодий қурилишда план асосларининг жорий қилиниши бир қанча ёш давлатларнинг миллий хўжалигида нокапиталистик тенденцияларни кучайтиради, уларнинг ҳаётида чуқур социал-иқтисодий ўзгаришларни амалга оширишга ёрдам беради. Империалистик монополиялар ва ички реакциянинг бу мамлакатларда амалга оширилаётган ва кўпинча антикапиталистик характерда бўлган социал-иқтисодий ўзгаришларга қаршилик кўрсатишлари тобора қийинлашмоқда.

Миллий инженер кадрлар ва малакали ишчилар тайёрлашда кўмаклашиш Совет Иттифоқининг ривожланиб бораётган мамлакатларга бераётган ёрдамининг муҳим қисми бўлиб қолди. 90 та ўқув маркази ташкил этилиб, ишга туширилди. Ана шу ўқув марказлари Осиё ва Африка мамлакатларида техника кадрлари тайёрлаш марказига айланмоқда.

Ривожланиб бораётган мамлакатларда неча юзлаб саноат корхоналарининг қурилаётганлиги хўжаликнинг муҳим тармоқларини яратибгина қолмай, балки ишчилар синфини ҳам вужудга келтиради. Ишчилар синфининг сони ортиб бормоқда. Саноатдаги ва қишлоқ хўжалигидаги малакали ишчилар илгари кўпинча ярим кустарь типидаги корхоналарда ишлаб келган ишчиларга катта таъсир кўрсатадилар.

Совет кишилари ўзларининг интернационал бурчларини бажариб, миллий озодлик ҳаракатини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаб, бу ҳаракатга мадад бериб келди ва мадад бераверади. Совет Иттифоқи мустамкалачиликни батамом ва узил-кесил тугатиш учун курашаётган халқларнинг дўсти ва биродари бўлиб келди, ҳозирда ҳам шундай ва бундан кейин ҳам шундай бўлиб қолаверади.

Жаҳон революцион процессининг уч асосий қисми—жаҳон социализм системаси, миллий озодлик ҳаракати ва капиталистик мамлакатлардаги ишчилар синфининг революцион кураши ўртасидаги бирлик, чамбарчас органик алоқа — жаҳондаги революцион процесснинг характерли хусусиятидир. Бу процессдаги ана шу қисмларни ажратиб юборишга қаратилган ҳар қандай ҳаракат, улардан бирини иккинчисига қарама-қарши қўйиш империалистларгагина қўл келади, холос. Бундай ҳаракатлар революцион курашни заифлаштиради, империализмга найранг ишлатиши учун имконият туғдиради, империалистик мамлакатларнинг ҳукмрон доираларидаги энг агрессив, энг реакцион унсурларнинг актив ҳаракат қилишига ёрдам беради.

Миллий озодлик ҳаракати муҳим бўлса ҳам, лекин революцион кучларнинг бошқа оқимлари учун катта аҳамиятга эга бўлмаган айрим вазифаларни адо қиладиган «маҳаллий» ҳаракат доирасидан аллақачон чиқиб кетди. Ҳозирги пайтда миллий озодлик ҳаракати ана шу оқимлар билан, империалистик реакцияга қарши ҳар хил фронтларда жанг қилаётган курашчиларнинг барча отрядлари билан қўшилиб кетди.

Антиимпериалистик, революцион курашнинг турли оқимлари ўзаро тобора маҳкам алоқа боғламоқдалар. Жаҳон социализми мазлум халқларнинг миллий озодлигига ёрдам бермоқда; бу халқларнинг озодлик йўлидаги кураши эса, социализм учун курашга катта ҳисса қўшади, социализм позицияларини мустаҳкамлайди. Марксчи ленинчилар ана шу ҳиссани шундай маънода тушунадиларки, миллий озодлик ҳаракати умумий душман—империализмга қаттиқ зарба беради. Миллий озодлик ҳаракати кенг омманинг манфаатларини ифода этиб, халқаро майдонда социалистик ва демократик кучларнинг позицияларини мустаҳкамлайди, империалистларнинг экспансия ва талончилик сиёсатига қарши курашнинг янги имкониятларини очиб беради. Шу нарса ҳам жуда муҳимки, миллий озодликка эришган илгариги мустамлака ва ярим мустамлакаларнинг халқлари мустақил тараққиёт йўлига ўтиб, социализм сари жадал илгари силжиб бора бошладилар, социализм тарафдорларини кўпайтириб, унинг жаҳон миқёсидаги тажрибаларини оширмоқдалар ва бу тажрибани тобора ҳаммабоп тажрибага айлантирмоқдалар.

Икки ўртадаги чуқур алоқа миллий озодлик ҳаракатини тинчлик йўлидаги кураш билан ҳам бирлаштиради. Босқинчилик уруши империалистлар мустамлакачилик сиёсатининг асосий қуролларидан бири бўлиб келди ва шундай қурол бўлиб қолаверади. Милитаризмга ва қуролланиш пойгасига қарши, империализм мўлжаллаётган ва бошлаб юбориш ниятида бўлган ҳарбий авантюраларга қарши қатъий кураш — ўз мустақиллигини қаттиқ туриб ҳимоя қилаётган, миллий озодлик ва социал тараққиёт учун курашаётган халқларга катта ва жиддий ёрдамдир. Миллий озодлик ҳаракатининг юксалаётганлиги, мустақил миллий давлатларнинг вужудга келганлиги, уларнинг антиимпериалистик, тинчликсевар ташқи сиёсати уруш оловини ёқувчи империалистларга қарши курашаётган кучларнинг қувватини жиддий суратда оширди, тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш учун кураш имкониятларини кенгайтирди.

Империализмга қарши, тинчлик, демократия, миллий озодлик ва социализм учун курашчиларнинг кучлари ҳозир ҳар қачонгидан кўра кўпдир. Вазифа — бу кучларни бирлаштириш, жипслаштиришдан иборат.

Бундай жипслашиш учун объектив шарт-шароитлар мавжуддир. Аввало, революцион ҳаракатдаги барча асосий оқимлар туб манфаатларининг тамомила бирлиги бунинг учун имконият яратиб беради. Бирлик ва ўзаро аҳил бўлиб ҳаракат қилишнинг ана шу имкониятларини ҳақиқатга айлантириш замонамиздаги асосий революцион отрядларнинг жипслигига ва аввало, коммунистларга боғлиқдир.

Ҳозирги мураккаб шароитда барча прогрессив кучларни ташкил этиш ва жипслаштириш учун коммунистлар зиммасига буюк тарихий жавобгарлик юкланади. Совет Иттифоқининг Коммунистик партияси бу жавобгарликни яхши билиб, бундай жипслик учун сабот-матонат ва изчиллик билан кураш олиб бормоқда. Бизнинг партиямиз коммунистик ҳаракатни ажралиш ва ўзаро кураш йўлига солиб юборишга қаратилган ҳар қандай уринишларга қарамай, бу курашни олиб борди, олиб бормоқда ва бундан кейин ҳам олиб бораверади.

(«ПРАВДА», 28 июнь).

ХАТГА ЭЪТИБОР-ХАЛҚҚА ЭЪТИБОР

Тошкент шаҳар Советининг 29 июнда бўлиб ўтган навбатдаги сессияси шаҳар ва район Советлари ижроия комитетларида ва уларга қарашли идораларда меҳнаткашлар аризалари ва хатларини эътибор билан ўз вақтида қараб чиқиш, келувчиларни қабул қилишни тартибга солиш масалаларига бағишланди.

Докладчи — шаҳар ижроия комитетининг раиси **Ҳ. А. Асомов** ва сессияда сўзга чиққан депутатлар сўнгги йилларда республика пойтахти аҳолисининг уй-жой шароитини ва уларга маданий-маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш учун кўпгина ишлар қилинганлигини айтиб бердилар. Бироқ, ҳали шаҳар хўжалигини ривожлантириш ишида бир талай нуқсонлар бор. Ана шу нуқсонлар ҳақли таъналар қилинишига сабаб бўлмоқда.

Шаҳар ва район Советларининг ижроия комитетлари меҳнаткашлар хатлари ва аризаларни қараб чиқишга тобора кўпроқ эътибор бермоқдалар. Куйбишев районида бу муҳим масалага жиддий аҳамият бериб қаралмоқда. Юздан ортиқ депутатлик группаларида бирлашган халқ вакиллари қабулга келувчилар билан суҳбатлашишни йўлга қўйдилар. Доимий комиссиялар, шаҳар жамоатчилиги ижроия комитетларига катта ёрдам бермоқда. Шаҳар ижроия комитетининг штатсиз инструкторлари группаси ҳам шу иш билан шуғулланмоқда.

Депутатлар ижроия комитетларининг айрим бошқармалари, бўлимлари ва трестлари меҳнаткашларнинг сигналларига етарли суратда сезгирлик билан муносабатда бўлмаётганликлари учун уларни танқид қилдилар. Квартираларни тақсимлаш масалалари тўғри ҳал қилиб борилса, уй-жой биноларини ремонт қилиш сифати яхшиланса, шаҳарни ободонлаштириш ва аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш юзасидан белгиланган планлар бажариб борилса, дейишди улар, шикоятлар анча камайган бўлур эди.

Шаҳар Совети муҳокама этилган масала юзасидан қарор қабул қилди. Шаҳар ижроия комитети ҳузурида гражданларнинг хат ва аризаларини қараб чиқувчи мустақил бўлим тузиш белгиланди. Сессия шаҳар ва район Советларининг доимий комиссияларига, депутатлик группаларига, ижроия комитетларга бутун чоралар билан ёрдам бериб туриш вазифасини топширди. Улар ижроия комитетларининг бўлимлари ва бошқармалари ҳамда ижроия комитетларига қарашли ташкилотлар фаолиятини назорат қилишни кучайтиришлари, корхоналарга, сайлов округларига бориб, меҳнаткашларни қабул қилишни йўлга қўйишлари, бу ишга маҳалла ва уй комитетларини жалб қилишлари лозим.

Сессия Тошкент шаҳрини ободонлаштириш, санитария ва жамоат тартиби қоидаларини муҳокама қилди ва тасдиқлади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари **В. Г. Ломоносов** шаҳар Совети сессиясида нутқ сўзлади.

Сессия ишида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси **Ё. С. Насриддинова** иштирок этди. (ЎзТАГ).

Алишер Навоий номли Ўзбекистон Давлат халқ кутубхонаси ташкил топганига 95 йил бўлди. Мамлакатимиздаги йирик маърифат ўчоқларидан бири ҳисобланган бу кутубхонада кўплаб адабиётлар сақланмоқда. Минглаб китобхонлар улардан баҳраманд бўлишяпти. Суратда: кутубхонанинг ўқув зали. А. Умаров фотоси.

БИБЛИОГРАФИЯ

ТАБИАТ ВА ИНСОН

«..Қадимги мисрликлар умрни узайтириш учун ҳар ойда икки марта қайт қилиш ва тез-тез терлаб туриш керак, деб ҳисоблаганлар. Шунинг учун ҳам улар бир-бирларидан ҳол-аҳвол сўрашганда: «Терлашингиз қалай, тузук қайт қилаяпсизми?» деб қўйишар эди...

А. Муҳаммадқулов «Қаримасдан яшайлик юз йиллар қадар» мақоласида умрни узайтириш хусусида айтилган бу каби фикрлар, олға сурилган тахминлардан талайгинасини келтиради. Қарилик ва унинг олдини олиш ҳақида олимлар амалга ошираётган ишлар ҳақида ёзади. Ҳамма қизиқиб ўқийдиган бу мақола Ўзбекистон ССР «Фан» нашриёти яқинда чиқарган «Табиат ва инсон» тўпламига киритилган.

Тўпламда билим ихлосмандларининг дунёқараши кўламини янада кенгайтирувчи, уларни фаннинг замонавий ютуқларидан баҳраманд этувчи бундай мақолалар кўп.

Жумладан, биология фанлари доктори М. Нестурхнинг «Маймунга хешлигимиз» мақоласидан одамнинг пайдо бўлиши ҳақида жуда яхши тушунчага эга бўлиш мумкин. Автор инсониятнинг келажакдаги қиёфаси ҳақида ҳам ўқувчиларга маълумот беради. Ўзга мамлакатлардаги баъзи олимлар келгуси наслларнинг ташқи кўриниши ҳақида гапириб, одамнинг мия ҳажми, бош суяги катталашиб, киши гавдаси кичрайиб, заиф бўлиб қолади, демоқдалар. Мақола автори эса, буларнинг беҳуда гаплигини исботлайди. Маълумки, кейинги чорак аср ичида одамнинг бўйига ўртача ҳисобда 1,5-2 сантиметр қўшилди. Болалар ҳам бўйига тезроқ ўсадиган бўлиб қолишди. Бунга турмуш шароитнинг яхшиланганлигини сабаб қилиб кўрсатиш мумкин.

Тўпламдаги кўпгина мақолаларда ажойиб хомашё, шифобахш ичимлик, зўр энергия ҳамда маъмурчилик манбаи бўлган сув, ундан фойдаланиш истиқболлари ҳақида фикр юритилади. Олим Б. А. Бедер ва инженер П. Б. Грудский сувдан саноатда, медицинада, хўжаликнинг қатор соҳаларида қандай самарали фойдаланилаётганлиги ҳақида кўпгина мисоллар келтиришган.

Китобхон геолог олимларимизнинг табиатдаги битмас-туганмас бойликларни қандай йўллар билан қўлга киритаётганликлари ҳақидаги ишлари билан танишади. «Табиий газ», «Ер остига бир назар», «Ўсимликлар ва руда конлари» сарлавҳали мақолалари шулар жумласидандир.

Тўпламни тузувчи (А. Ёқубов) мазкур китоб орқали ўқувчини табиатининг ажойиб сирларидан бохабар қилишга ҳаракат қилган. Бу жиҳатдан олим М. Маматқуловнинг «Кароматли» булоқнинг сири» мақоласи характерлидир. Ўрта Осиё тоғларида ўзининг ажойиб хусусиятлари билан машҳур бўлган талайгина булоқлар бор. Бундай ажойиб-ғаройиб булоқларнинг вужудга келиш сабабларини тушуниб етмаган айрим кишилар уларни илоҳийлаштириб, шу булоқларга бориб сиғинадилар, турли буюм ва жонликлар атайдилар. Уларнинг фикрича, гўё бундай қилганда дарддан халос бўлиш, фарзандсиз кишиларнинг фарзандли бўлиши мумкин эмиш.

Тўғри, баъзи булоқ сувларидан айрим касалликларни даволашда фойдаланилади. Чунки уларнинг суви таркибида турли кимёвий моддалар бўлади. Масалан, Оҳангарон дарёсининг ўнг қирғоғи — Арашон дарёсининг юқори қисмидаги бир булоқ радикулит ва бошқа касалликларни даволашга ёрдам беради. Сабаби, бу сув 38 даража иссиқ бўлиб, таркибида баъзи кимёвий моддалар бор.

Автор шунингдек, Қозоғистоннинг Қоратов этагидаги кичкина ғордан чиқувчи Жилағон ота номи билан жуда машҳур бўлиб келган бир шифобахш булоқнинг «кароматини» илмий жиҳатдан асослаб беради. Ундаги сувнинг вақти-вақти билан отилиб туриш сабабларини ҳам тушунтиради.

Ҳар хил диний ақидаларнинг пучлигини исботлаб берувчи «Ернинг ёши нечада?», «Инсон қудрати», «Қуёш — Ер масаласи» каби мақолалар ҳам, шубҳасиз қизиқиш билан ўқилади.

Бундан ташқари, китобдаги «7 миллиондан 16 миллионга» сарлавҳали мақола диққатга сазовордир. Илмий ходим Э. Тошбеков кўп йиллик тадқиқотлар асосида Ўрта Осиё аҳолисининг таркибий қисми, ўсиш суръатлари, турли соҳа кишиларининг кўпайиши, шаҳар билан қишлоқ аҳолисининг юксалиши бўйича муҳим хулосалар чиқарган.

«Аҳолининг табиий ўсиши жиҳатдан», деб ёзади автор, «Ўрта Осиё СССРда биринчи ўринда туради. Бу ўсиш капитализмнинг энг тараққий қилган мамлакатлари — Англиядагига нисбатан 6 марта, АҚШга қараганда 2 марта, Япониядагидан 3 марта ортиқдир».

Хуллас, тўпламда ўқувчи геологиядан то космонавтикагача, биологиядан астрономиягача, физикадан географиягача қисқаси табиат ва инсоннинг ўзаро муносабатларига молик бўлган соҳалар бўйича қайси масалага қизиқса, шунга жавоб топа олади.

«Табиат ва инсон» китобида профессорлар В. Белоусов, Л. Зенкевич, В. Яздовский, У. Орифов, О. Акромхўжаев, И. Ҳамробоев, А. Бабаев каби таниқли олимлар билан бир қаторда илмий ходимлар, инженер ва журналистлар ҳам қатнашган. Китобга ишланган ҳар хил иллюстрация, расм ва диаграммалар темаларни янада тушинарли бўлишига ёрдам беради. Лекин шуниси таажжублики, бу ҳаммабоп китоб жуда оз нусхада — 2 минг тираж билан босилган.

С. МУСАЕВ.

1885 Биринчи президентимиз 1965

ЙЎЛДОШ ОХУНБОБОЕВ ТУҒИЛГАНИГА 80 ЙИЛ ТЎЛДИ

ХАЛҚ ОҚСОҚОЛИ

Ўзбек халқининг ажойиб фарзанди, Совет давлатининг атоқли арбобларидан бири, ғоят пок ва улкан қалб эгаси Йўлдош Охунбобоевнинг туғилганига эртага 80 йил тўлади.

Й. Охунбобоев 1885 йилда Марғилон уездининг Ёзёвон бўлисига қарашли Жўйбозор қишлоғида камбағал аравасоз оиласида дунёга келди. Қишлоқнинг серфарзанд хонадонларидан бири бўлган бу оила ғоят ночор аҳволда яшарди.

Рўзғор бошлиғи бўлган ота 1901 йилда вафот этади. Рўзғор тирикчилиги ака-ука Охунбобоевларга қолади. Йўлдош ака дастлаб Марғилондаги пахта заводига юк ташувчи бўлиб ишга киради, кейин ўзганлик Холматбойга чоракор бўлиб ёлланиб ишлайди.

Хори-зорлик жонига теккан Йўлдош Охунбобоев хўжайин билан чиқиша олмай, кетиб қолади. Йиллар ўта берди. Бу мусофир, дарбадар йигит иш ахтариб Фарғона водийсини кезди. Оз вақт Тошкент бойлари қўлида хизматкорлик қилиб, отхона тозалади ва арава минди.

Октябрь қуёши бутун ўзбек халқи қатори батрак Йўлдошвойга ҳам ўз нурини сочди. У, революциянинг биринчи кунлариданоқ ўзи каби камбағалларни Коммунистик партия ва Совет ҳокимияти теварагига уюштирди, уларга янги ҳокимиятнинг моҳияти ва афзаллигини зўр бериб тушунтирди. Жўйбозор қишлоқ совети раисининг ўринбосари бўлиб сайланган ёш совет ходими кўнгилли отрядда босмачиларга қарши актив кураша бошлади. Унинг ташаббуси билан водийнинг айрим қишлоқларида «Қизил таёқлар» номли кўнгилли тўдалар тузилди.

1921 йилда Коммунистик партияга аъзо бўлиб кирган Й. Охунбобоев Шаҳрихон, Асака, Қува, Фарғона ва Олтиариқ камбағалларининг бўлис (волость) союзларини тузди. Коллективлаштиришдан анча илгари у камбағал ва батраклар бошини бир ерга бириктирди — уларни ерни биргалашиб ишлайдиган ширкатларга уюштирди. Йўлдош ака фақат ташкилотчигина бўлмай, яхши пропагандист ҳам эди. Марғилон уезд партия комитетининг пропагандисти бўлиб ишлаган йилларида қишлоқларда дастлабки комсомол ячейкаларини тузди, қизил чойхоналар очтирди.

Шундай қилиб, собиқ батрак 1925 йил бошларига келиб омманинг истеъдодли ташкилотчиси ва моҳир раҳбари бўлиб етишди. Ўзбекистон Советларининг 1925 йил февралида Бухоро шаҳрида йиғилган Таъсис қурултойи Йўлдош Охунбобоевни ЎзССР Марказий Ижроия Комитетининг раиси қилиб сайлади.

Совет Ўзбекистони яқингинада ўзининг шонли қирқ йиллигини нишонлади. Биз республиканинг тарихига назар ташлар эканмиз (1943 йилгача), унинг тараққиётидаги муҳим даврлар ҳурматли Й. Охунбобоев номи билан чамбарчас боғланганлигини кўрамиз. Ўзбекистонда 1925-1927 йилларда ер-сув ислоҳоти бўлиб ўтди; катта-кичик ирригация иншоотлари ва каналлар қурилди; совет пахтачилигига мустаҳкам негиз солинди; қишлоқ хўжалиги коллективлаштирилди; республикада янгидан-янги саноат гигантлари ва янги шаҳарлар қад кўтарди; фан, маданият, санъат, маориф, соғлиқни сақлаш ва бошқа соҳаларда анча катта ишлар қилинди. Кўплаб совет интеллигенцияси вужудга келтирилди ва ҳоказо. Ана шу тарихий ғалабаларда ЎзССР МИК ва Олий Совет Президиуми Раиси Й. Охунбобоевнинг хизмати жуда катта эди.

Охунбобоевнинг номи совет давлати арбобларидан бири сифатида мамлакатимиздаги барча халқларга маълум ва машҳур эди. Шундай бир мисол келтириб ўтмоқчиман. Қозоғистон ССРнинг ўн беш йиллиги муносабати билан ўтказилган юбилейга (1936 йил) СССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. И. Калинин билан бирга Ўзбекистон оқсоқоли Охунбобоев ҳам қатнашган эди. Юбилей кунлари Олмаота шаҳаридаги бир суҳбат вақтида М. И. Калинин Қозоғистон пахтачилигининг истиқболидан гап очиб, республика раҳбарларига: «Агар сизларга Охун ёрдам берса, Қозоғистонда пахта ҳосилини икки-уч баравар кўтариш мумкин» деган эди. Йўлдош ака Олмаота юбилейидан қайтиб келгач, масалани ЎзК(б)П Марказий Комитети олдига қўйди. Шундан кейин республика партия Марказий Комитети пахтани яхши биладиган партия ва совет ходимларидан бир группасини Жанубий Қозоғистонга (Чимкентга) юборди. Шунингдек, Ўзбекистоннинг тўнғич оқсоқоли Озарбайжон пахтакорлари орасида ҳам катта ҳурматга сазовор эди.

Й. Охунбобоев ўз фаолияти даврида 15 га яқин китобча яратди ва газета-журналларга кўплаб мақолалар ёзди. Халқ оқсоқоли ўзининг ёзган мақола ва китобчаларида Ўзбекистонда халқ маорифини ривожлантириш, айниқса умумий мажбурий етти йиллик таълимни жорий қилиш, шунингдек, ўрта мактаблар сонини кўпайтириш ва уларнинг моддий базасини мустаҳкамлаш кераклиги масалаларини кўтаради.

1930 йилларда Самарқандда биринчи Ўзбекистон педагогика академиясини (ҳозирги университет) ташкил қилишда Йўлдош ака актив қатнашган эди. Кейинчалик, республика фанлар Комитети барпо қилинганига чин қалбидан севинган Й. Охунбобоев унинг илмий-текшириш институтлари ва лабораторияларига тез-тез келиб, олимларнинг ҳаёти ва ишларидан хабар олиб турар, Комитетнинг илмий сессияларида қатнашарди.

Улуғ Ватан уруши бошланиб мамлакатимиз бошига мусибат тушган, душман Ватанимиз пойтахти Москвага таҳдид солиб турган 1941 йил қиш пайтида Й. Охунбобоев ўзбек халқи делегациясига бош бўлиб Ғарбий фронтга бориб қайтди.

Халқ оқсоқолининг ҳайрли яхши ишларини санаб тугатиб бўлмайди.

Й. Охунбобоев партия раҳбарлигида социализм қуриш учун олиб борилган оғир синфий кураш йилларида ишлади. Бутун фаолияти давомида у ўзига сира ҳам доғ туширмади, партиянинг ҳар бир топшириғини бажону дил бажарди, энг майда ишлардан ҳам ўзини четга олмади. Й. Охунбобоев халқимизни доимо илм-маърифатга, урфон ва маданиятга етаклаб борувчи, фикри равон ва зийрак, ўзи мард, синфий жангларда арслондек наъравор, ёвга шафқатсиз, партия йўлида содиқ, истиқболни олдиндан кўрувчи, жуда камтар, сўзи кимё, зеҳни очиқ ва равшан бир сиймо эди. Уни бутун халқ: ёшу қари, эркак ва аёл, деҳқон ва ишчи, олим ва санъаткор — ҳамма қисқа бир лақаб билан «ота» деб атар эди. Бу қалб сўзида халқнинг унга бўлган ихлос ва муҳаббати зоҳир бўлган эди.

Халқимизнинг Охунбобоевни бу қадар иззат-ҳурмат қилишининг боиси нимада эди? Нима сабабдан у халқимиз учун шунчалик азиз ва эсдан чиқмайдиган киши бўлиб қолди? Бунга сабаб шуки, у ўзбек халқининг энг яхши ва энг олижаноб фазилатларини ўзида гавдалантирган эди. Халқ орасидан етишиб чиққан бу оқил киши ўтмишдаги асоратли меҳнатнинг ҳамма оғирликларини ўз бошидан кечирган эди. Октябрь революцияси натижасида янги, бахтли ҳаётга эришган собиқ батрак ва чоракор Й. Охунбобоев мамлакатимизда социализм қурувчилар сафидан ўзига муносиб ўрин олган ва ҳаётининг охирги дақиқаларигача улуғ Ленин кўрсатган йўлдан оғишмай бориб, партиямизнинг чинакам солдатига айланган эди.

Бугун ўзбек халқи Коммунистик партия раҳбарлигида коммунизмнинг нурафшон биносини қурмоқда. Ана шу тарихий ғалабада халқимизнинг асл фарзанди, республиканинг тўнғич оқсоқоли, Ўрта Осиёдаги граждансар уруши қаҳрамони Йўлдош Охунбобоевнинг ҳам салмоқли ҳиссаси бор.

В. ВАЛИЕВ.

Мамлакатимиз бошига оғир мусибат тушган 1941 йил қиш ойларида Йўлдош Охунбобоев ўзбек халқи делегациясига бош бўлиб Ғарбий фронтга боради. Ота фронт жангчиларига ўзбек халқининг қизғин саломи ва наказини топширади. Унинг илиқ, самимий сўзлари минглаб жангчиларни ғалабага руҳлантирган эди. Ушбу суратда Охунбобоев бошлиқ ўзбек делегацияси Ғарбий фронтда бўлган вақти тасвирланган.

РОМАНДАН ПАРЧА

ОТА

Ҳабиб НУЪМОН,
Аҳмад ШОРАҲМЕДОВ.

Эрта баҳор. Қорлар эриб, фақат ўнгирларда ,қуёшга терскай жойларда, ариқ бўйларидагина қолган. Қиши билан қалин қор остида ётган ер кўпчиб, бўрсиллаб, ховур чиқариб туради.

Райимбердибой билан Мансурбекларнинг ерлари, от-уловлари ҳамда вақф ерлар камбағалларга олиб берилганига ўн-ўн беш кун бўлган.

Камбағал-деҳқонлар, чоракорлар ер-сувга ўзлари хўжайин бўлганликларидан беҳад мамнун бўлиб, зўр ғайрат билан ишламоқдалар. Биргалашиб ариқ қазилмоқда, аравaларда далалага гўнг чиқарилмоқда.

Йўлдошбой «Коммуна»га бошчилик қилади. Юнусжон ҳам у билан бирга. Ҳозир ташкилий давр бошланганлиги учун ҳар бир ишга елиб-югуриб, тинмайди. Бойлардан олинган от, ҳўкизлар саройларда боқилади. Давлат томонидан берилган уруғлик, дон-дунлар ҳам ўртада. Йўлдошбой кўпинча деҳқонлар орасида бўлиб, уларга биргалашиб ишлашнинг афзаллиги, «Коммуна»га давлат томонидан ҳар тарафлама ёрдам берилажагини тушунтиради. Кечқурун «Коммуна» аъзолари орасидаги кўзли, ишбилармон кишилар билан маслаҳатлашиб, нима ишлар қилиниши кераклиги тўғрисида уларнинг фикрларини олади.

«Коммуна»нинг ихтиёрига икки юз ботмонча, (бир ботмон бир гектардан сал ортиқ) ер ўтган. Ўттиз жуфт ҳўкиз, қирқтача от, шунга яраша деҳқончилик асбоб-ускуналари бор. Сарой томларига ғарамлаб қўйилган беда, сомон, похолларни тежаб едирилса, бемалол ёзга чиқиб олинади. Озиқ-овқат важидан деҳқонларга ҳукумат қарз бериб турибди. Бу жиҳатдан кўнгил тўқ бўлса ҳам, Йўлдошбойни бир нарса ташвишга солади. У ҳам бўлса, одамларни ишга солабилиш, уларга ҳақ тўлаш тартибларини олиб бориш масаласи.

«Коммуна» аъзоларининг ҳаммаси камбағал-деҳқонлар бўлгани билан улар орасида яхши ишлайдиганлар ҳам, дангасалар ҳам бор. Ҳатто «Шўра ҳукумати камбағалларники» деб ишламасдан даромад олишни кўзлаганлар ҳам йўқ эмас. Буни Йўлдошбой пайқай бошлаган эди.

Йўлдошбой чойхона ёнидаги кичкина ҳужрани ўзига жой қилдириб олган. Бу ер керак вақтда одамлар билан сўзлашиш, улардан бир нарсани билиш учун жуда қулай эди. Кўпинча Ҳайдарали киради. Иккови баъзан аския қилиб олишади.

Кечки пайт. Ҳозир ҳужрада Юнусжон, Ҳайдаралилар сўзлашиб ўтиришибди. Йўлдошбой эса тинтув вақтида Раимбердибой билан Мансурбекнинг уйидан топилган узун, қалин дафтарларни варақламоқда. Дафтарни кўздан кечирган сари миййгида кулиб қўяди.

— Отангиздан қолган насия дафтарни варақлаяпсизми? — деди Ҳайдарали.

— Йўқ, дафтар эмас, сенларнинг қўл-оёғингга солинган кишанни топиб олдим.

Улар ҳайрон бўлиб қарашди. Йўлдошбой беш-олти варақ очиб, бошдан-оёқ кўз югуртириб чиқди.

— Занталоқ бой ҳаммани қарздор қилипти-ю ўзининг ҳеч кимга бераси йўқ, — у одамларнинг номини бирма-бир ўқиб чиқди.

Биров бир қоп буғдой, биров бир қоп арпа, биров шоли, биров ёғ ва бошқа нарсалар олганлиги ёзилган. Ҳаром ўлган от ҳам чоракорларнинг бўйнига боз устига-боз қилиб тиркалган. Дафтар эскириб қолганлиги учун бу насияларга анча вақт бўлганлиги билиниб туради.

— Йўлдош ака, эртага бўладиган мажлисга Райимбердибой билан Мансурбекни ҳам чақирсак деймиз.

— Ҳа, нима эди, — деди атайин Йўлдошбой.

— Қиёмат қарзи-да, орқалатиб юборар эдик.

Хонага уч киши кирди. Ҳайдарали гапни тўхтатиб улардан бирига қаради.

— Сизники уч қоп экан, Абдурайим ака, олганингиздан кейин бериб қўйсангиз бўлмайдими?

Киши ҳайрон бўлиб тикка турганича қолди:

— Нима, уч қоп?

Йўлдошбой дафтарни очиб, тушунтирган эди, Абдурайим ака:

— Ҳа, — деди кулиб, — боз устига-бозни айтяпсанми, Ҳайдарали. Биз доим қарздор бўлиб келганмиз у кишидан, ҳосилни бериб қутилмадик, қорол бўлиб ишлаб қутилмадик... Бахтимизга Шўра ҳукумати тузилди, бўлмаса, ўлганимиздан кейин бола-чақамиз ҳам қутилмас эди.

Абдурайим аканинг сўзларида ўтмишга нафрат, бойларга аччиқ, киноя, қора кунларни эслашдан азобланиш белгиси кўриниб турарди.

Унинг гапидан таъсирланган Ҳайдарали, Юнусжон индашмади. Йўлдошбой дафтарни ёпиб, Абдурайим аканинг юзига маънолик қилиб қаради-да «шундоқ» деган ишорани қилди.

Абдурайим ака билан кирган икки кишининг бири олтмиш ёшларга борган қотмагина одам. Иккинчиси ўттизларга етмаган йигит. Улар ўртадаги суҳбатни эшитиб дам кулиб, дам ачиниб ўтирарди. Йўлдошбой қарияга илтифот билан ўгирилди:

— Хўш, келинг!

Қария иккиланиб, бир пас гапиролмади. Кейин ерга қараб паст овоз билан:

— Ўғлим, мени хориж қилиб қўйсанглар, — деди.

— Нимадан хориж қилиб қўямиз?

— Шу-да, ўзларингизнинг ичингиздан мени халос қилиб қўйсанглар.

Ўтирганлар ҳайрон бўлиб, унинг юзига тикилишди. Йўлдошбой дармони қуригандек деворга суялди.

— Нега бундай деяпсиз?

— Бўлмайди-да.

— Ахир, нега бўлмайди, сабабини айтинг, биров сизга бир нарса дедими?

— Ҳеч ким ҳеч нарса дегани йўқ. Ўйлаб қарасам, менга тўғри келмас экан.

— Нега тўғри келмайди?

Қария индамай ерга қаради. Ҳамма жим бўлиб ундан жавоб кутарди. У яна боягн сўзини такрорлади:

— Тўғри келмайди дедим-ку, тўғри келмайди. Ахир бизлар мусулмон одамлармиз...

Йўлдошбой бир нарсани англагандек бўлди. Мусулмончиликни ўртага солиб, тирикчиликни ўйламаётган бу одамнинг шунчалик қаттиқ туриб олиши бежиз эмас эди.

— Биздан ажраб қаёққа борасиз, нима иш қиласиз? Ўзингиз-ку, умр бўйи бойни эшигида бирингиз икки бўлмай ўтдингиз. Ер-сув, от-улов ўзимизнинг ихтиёримизга ўтганда ношукурчилик қиласизми? Яна кимнинг эшигига бориб, юзингизни сарғайтирмоқчисиз. Жўжабурдак жон бўлсангиз. Мана, — Йўлдошбой дафтарни қайтадан очди, — бу бойнинг насия дафтари. У уч қоп буғдой билан бир ҳўкизни бўйнингизга қарз қилиб ёзиб қўйибди.

— Қанақа қарз? — қария сапчиб тушди.

— Қўрқманг. Энди сиздан даъво қилолмайди. Лекин билиб қўйинг деяпман. Агар қийналиб қолган бўлсангиз, бир қоп-ярим қоп дон берамиз.

— Йўқ, керак эмас, бир кунимни кўриб кетарман.

Ўртага олиб, шунча тушунтиришса ҳам бўлмади. Йўлдошбой ич-ичидан хуноб бўлиб, қарияга гап уқтиришга уринар эди. Ҳайдарали гапга аралашди.

— Бу кишининг оёқ тираб туриб олганлигини биламан. Домла почча роса қулоқларига қуйган.

— Домлага тил тегизма, ҳуррият бўлгандан кейин ихтиёр ўзимда.

— Ҳурриятни домла поччангиз билан бой акангиз берган. Ўшаларнинг гапидан чиқманг, — Ҳайдарали заҳарханда қилди.

— Нима деяверасан, сен, сизлар билан ишламайман дедим, ишламайман. Гап битта, худо битта, мени дафтардан ўчириб қўйинглар.

— Ўчирсак ўчираверамиз, ялинмаймиз. Лекин сизга, болаларингизга ачинамиз, — деди Йўлдошбой.

— Дафтарингиздан ўчириб қўйинг, — у яна таъкидлади.

— Хўп, ўчдингиз, аммо танангизга ўйлаб кўринг, кейин пушаймон бўлиб юрманг.

Қария чиқиб кетди. Йўлдошбой Ҳайдаралидан сўради:

— Домла почча дединг, нима гап ўзи?

Ҳайдарали гавдасини энгаштириб, бир тирсагини тиззасига қўйиб бўйнини чўзди:

— Менинг дадам ҳам кечадан бери гиди-гиди қиляпти. Бой, «у дунё, бу дунё рози эмасман» деяётган эмиш, чамаси домла «бировдан зўрлаб олган ерда гиёҳ битмайди, кўпчиликнинг қозонига ҳаром аралашаяпти», деб одамларни қўрқитаётганга ўхшайди. Ҳалиги Самсоқбой ака ҳам домланинг сўзидан қўрқиб, тўнини тескари кийиб олганлардан.

Боядан бери мўлтайиб ўтирган учинчи йигит ҳам домланинг сўзи билан келганлардан бўлса керак, деб ўйлади, Йўлдошбой. Шунинг учун гап сўраш ўрнига аввал унинг юрагига таъсир қиладиган бирор сўз айтмоқчи бўлди. Гарчи, бошқаларга қараб гапираётган бўлса ҳам. «Қизим сенга айтаман, келиним сен эшит» қабилида еттинчи осмо лампанинг қоронғи томонида ўтирган йигитнинг авзойига разм соларди.

— Эй, мусулмонлар, шунча тортган азоб-уқубатларингиз етмасмидики, ҳукуматнинг бераётган ёрдамини ўйламай, домла-имомнинг гапини гап дейсиз-а! Домла имом қайси бир камбағалга қайишибди. Энди яна бойларнинг ёнини олиб, қаёқдаги бидъат гаплар билан камбағалларни чўчитяпти, буни тушунишмайди-я.

Йўлдошбой бир нафас тўхтаб олди, Йигитга бошдан оёқ қараб чиқди:

— Сизнинг ҳам гапингиз борми?

— Шундай, ўзим келган эдим.

— Йўқ, гапингиз борга ўхшайди, тортинмасдан айтаверинг.

Йигит аланг-жаланг қараб, кулиб юборди.

— Ростини айтсам мен ҳам шу хаёлда келган эдим. Энди билсам, нотўғри ўйлаган эканман. Улар бизга ўхшаганларни йўлдан ураётган экан.

— Мана, ўғил бола гап бундай бўпти, Новрузбой, — Ҳайдарали унинг елкасига қоқиб, миқти гавдасини тебратганда ёқимли юзларининг гўшти силкиниб кетгандек бўлди, — Гиёҳ унмас эмиш-а? Катта қозон ҳаром эмиш-а? Ҳумпарларнинг топган гапини қара, қараб турсин ҳали...

Ҳамма завқланиб кулди. Йўлдошбой юзига жиддий тус бериб, босиқ, салмоқдор оҳангда уқтирди:

— Кўрдиларингизми, ҳали булар тинч ўлмайди, йўқ ердаги гапларни тўқиб, оёғимизга болта уришга ҳаракат қилишади.

Чойхонада бирдан олағовур кўтарилди. Самоварчи ҳужранинг эшигини ярим очиб, ҳаяжон билан «саройга ўт кетди» деб қичқирди. Ҳайдарали ҳужрадан отилиб чиқди. Унинг кетидан бошқалар ҳам югуришди.

Узоқда терак бўйи ловуллаб ёнаётган ўт ҳамма ёқни ёритиб юборган эди. Саройнинг отхона томидаги бедадан чиққан ўт атрофга туташиб борарди. Отхона, молхоналарнинг туйнукларидан ҳам қора тутун аралаш аланга чиқмоқда. Отлар кишнайди, ҳўкизлар ҳунук овоз билан маърайди. Шошиб қолган халқ сарой ҳовлисида у ёқдан-бу ёққа югурарди. Пақирлаб сув сепишади, кураклар билан қорни тўдалаб ўтга ирғитишади, лекин ҳеч қандай фойда бермасди. Ғарам тобора гувиллайди. Ўт бир-бирига қалин туташиб, ҳарёр-ҳарёрдан аланга кўтарилади.

— От, ҳўкизларни олиб чиқинглар, — деди Йўлдошбой, — сарой эшигидан кирмасданоқ қичқириб.

Одамлар отхонага, молхонага югуришди. От, ҳўкизларни бирин-кетин ўт орасидан етаклаб олиб чиқиша бошлади. Жониворлар ёғовга ҳам қарамай ташқарига ўзини отади. Баъзиларининг жуни, ёли, думи жизғанак бўлган, ўзи димиқиб қолган.

Саройнинг ўт кетган қисмини ўчириш мумкин эмас эди. Беда ёниб бўлаёзган, ўт ҳамма ёқни қуршаб олган эди.

Йўлдошбой уруғлик, озиқ-овқат турган омборларни сақлаб қолиш учун одамларни ўтни ўша томонга ўтказмасликка, икки ўртадаги ўтни даф қилишга буюрди. Сув сепишдан ташқари эски кийиз, қоп, шолчаларни ҳўллаб, ўтни кўпчилик бўлиб қайтаришиб турди. Аланганинг бошқа ёққа ўтиш ҳавфи йўқотилди. Қамишлари ёниб бўлган бино босиб, бир зум аланга тўхтади. Кейин яна тўсинлар жимирлаб ёна бошлади. Шундагина уни сув билан ўчириш мумкин бўлди. Боя кўркамгина қад кўтариб турган бинонинг ярми шипшийдам бўлиб, тўсин ва харилари кўмирга айланган эди.

От, ҳўкизларни етаклаб, кўчага олиб чиқишди ва нариги саройдаги отхоналарга олиб кетишди. Вақт саҳарга яқинлашиб қолган эди. Ҳеч ким уйига кетмади. Ҳамма чойхона томон юрди. Бировнинг соқоли, бировнинг қош-киприги куйган, кийим-бошлари ҳўл, қоракуя. Одамлар сўри ва супалар лабига ўтиришди. Сарой қоровулини ўртага олиб гап сўрашди.

— Отбоқар, молбоқарлар кетгандан кейин, — деди қоровул, — ҳужрага кириб кўзим уйқуга кетибди. Бир вақт отнинг дупур-дупури қулоғимга кириб, уйғониб кетдим. Чиқиб қарасам беда ёнаяпти, бошқасини билмайман. Дод деб бақирдим.

— Ҳеч кимнинг шарпасини сезмадингми?

— Йўқ, ҳеч кимни кўрганим йўқ.

— Сен уйғонганда дарвоза беркмиди, ёки очиқмиди?

— Дарвозани ўзим занжирлаган эдим, чиқсам очилиб қопти.

Одамлар ҳайрон бўлиб бир-бирига қаради. Чекка-чеккадан савол берилса ҳам қоровул уч-тўрт оғиз сўздан бошқани айтмади. Шу пайт отбоқар ҳовлиқиб келди.

— Отлардан иккитаси йўқ!

— Қайси от?

— Мансурбекдан олинган отлардан иккитаси, биттаси Мансурбек минадиган жийрон қашқа, иккинчиси анави улоқ чопадиган қораёл саман.

— Ия, — деди ҳамма бирдан, — ким қилади буни?

— Ким қиларди, қизиқсизлар-а, — Ҳайдарали бир турли пичинг билан юзларини чимирди, — отнинг эгаси қилади-да, от ўғриси саройга ўт қўярмиди.

— Ҳа, Ҳайдаралининг гапи тўғри, — деди Йўлдошбой, — кераклигини олиб, бу ёғини сенларга ташлаб кетармидим, деб қилган иши-ку, аламзадаларнинг.

— Нима қиламиз? — дейишди, йигитлардан бир нечтаси.

Йўлдошбой ўйлаб туриб жавоб берди:

— Биз ўзимиз билан ўзимиз алахсиб кечикдик. Отлар борадиган жойга борди, энди буёғини ўйлаб кўриш керак. Топмасдан қўймаймиз.

Унутилмас сиймо

Йўлдош ака билан илк бор кўришган кунимизни эсласам, 1925 йилнинг қиши ёдимга тушади. Айни қиш чилласида Ўзбекистон Шўроларининг биринчи таъсис Қурултойи бўлган эди. Ўша пайтларда биз — 25 кишилик сайёр труппанинг созанда ва хонандалари шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашларига ўз санъатимизни намойиш қилар, айни вақтда афкор омма ўртасида агитация ҳамда пропаганда ишлари олиб борардик.

Синфий кураш кескин тус олган, ер-сув масаласи айниқса қаттиқ тўқнашувларга сабаб бўлаётган кунлар. Труппамиз аъзоларининг кўпчилиги ёш санъаткорлар эди. Биз кишиларни янги ҳаёт қуришга ундаб, революцион қўшиқлар айтардик.

Қурултой арафасида делегатлар Андижон ва Қўқон шаҳарларида тўпланган эдилар. Йўлдош ака труппамизга катта эътибор берди.

— Халққа шунчаки, санъатни намойиш қилишнинг ўзи етмайди, — деди у. (Ўша йиллари мен труппанинг бадиий раҳбари эдим). — Ҳақиқий санъаткор кишиларни янги ҳаёт учун курашга ўргатиши керак.

Йўлдош Охунбобоев ёш тўгарагимизга дарҳол амалий ёрдам кўрсатди: Андижондаги чойхоналардан бири бизнинг ихтиёримизга топширилди. Ҳар оқшом юзлаб томошабинлар йиғилишади, деҳқонларга янгидан-янги номерлар кўрсатамиз. Кичкинагина труппамизнинг довруғи кенг тарқалди.

Йўлдош Охунбобоев ва бошқа делегатларнинг таклифи билан биз ҳам қурултойга — Бухорога йўл олдик. Бир хилда кийинган, уюшган санъаткорларнинг биринчи концерти қурултойда кўрсатилди. Мен кескин тортишувлар билан ўтган қурилтойнинг гувоҳимдн. Ер масаласи айниқса кескин қўйилган эди. Қурултойда Йўлдош Охунбобоев республика Марказий Ижроия Комитетининг Раиси қилиб сайланди.

Узоқ йиллар ортида қолган хотираларни эсласам, Йўлдош аканинг ажойиб ташкилотчилигига, одамлар қалбига осонгина йўл топиш қобилиятига қойил қоламан, тўлқинланаман. Кейинчалик у билан яқиндан дўстлашиб кетдик. Йўлдош ака музикани севар, тез-тез труппамизга келиб турарди. Тўгарагимизга Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий ҳам яқиндан ёрдам берди.

Йўлдош ака билан неча йиллар давомида қишлоқ меҳнаткашлари орасида каналлар қурилишида, завод ва фабрикаларда бўлдик. У ҳамма ерда, энг оғир вазиятда ҳам оммани ўзига эргаштира олар, одамларга меҳрибон дўст ва самимий ўртоқ эди. Унинг порлоқ сиймоси ҳамон хотирамда турибди. Назаримда у ҳали ҳам ёнимда жилмайиб ўтириб, қўшиқ ва куй тинглаётгандай.

Тўхтасин ЖАЛИЛОВ,
Ўзбекистон ССР халқ артисти.

„ЎЗБЕКИСТОН“ ЭКСПРЕССИ

Мамлакат темир йўлларида қатнайдиган экспресслар оиласига яна бир поезд қўшилди. 27 июнда «Ўзбекистон» поезди биринчи рейсга жўнаб кетди. Энди Тошкент билан Москва орасидаги масофани босиб ўтишга кетган вақт ёзги жадвал жорий қилинганга қадар кетган вақтдан 6 соат 49 минут камайтирилади.

Вақтни тежаб қолиш муҳим бўлсада, поезднинг афзаллиги фақат шундан иборат эмас. Бунинг устига поезд билетининг нархи ҳам аввалгичадир. Шу вақтгача йўлнинг Ўзбекистон ва Қозоғистон даштларидан ўтадиган биринчи участкасида жазирама иссиқдан сақланиш учун поездлар кечки пайтда жўнаб кетар эди. Бу поезд йўлда уч кеча ва икки кундуз бўлади. Деярли ҳамма вагонларда микро иқлим яратиб берадиган установкалар ўрнатилган.

(ЎзТАГ).

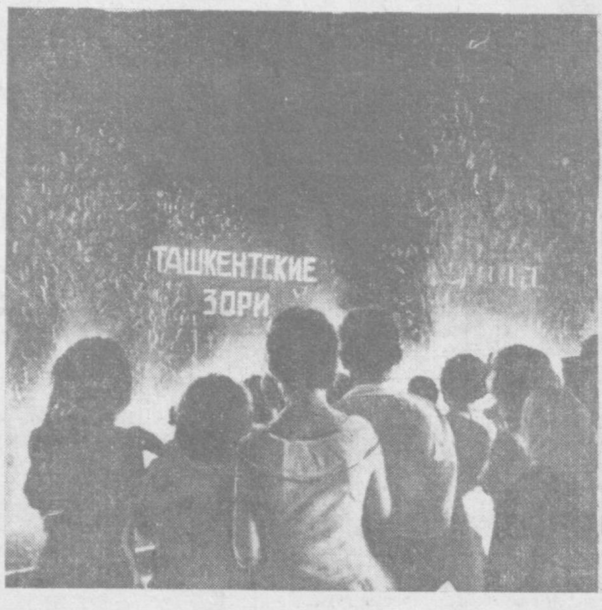

ЕР куррасида

ВЕНГРИЯ СОЦИАЛИСТИК ИШЧИ ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

БУДАПЕШТ, 29 июнь. (ТАСС). Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг бўлиб ўтган пленумида Умумвенгрия ватан халқ фронти кенгашига ва Венгрия Халқ Республикаси президиумига ўртоқ Я. Кадарни ўзининг бутун вақтини Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари лавозими билан боғлиқ бўлган вазифаларни бажаришга сарфлаш имкониятини бериш учун уни Венгрия Халқ Республикаси Министрлар Совети раиси лавозимидан озод этишни таклиф қилди. Пленум Венгрия Халқ Республикаси давлат мажлиси Янош Кадарни Венгрия Халқ Республикаси президиумининг аъзоси қилиб сайлашни таклиф этди. Пленум Венгрия Халқ Республикаси Министрлар Совети раиси лавозимига Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитети сиёсий Бюросининг аъзоси Д. Каллаини тайинлашни таклиф қилди.

МУЗОКАРАЛАР ДАВОМ ЭТМОҚДА

ҚОҲИРА, 28 июнь. (ТАСС). Қоҳирада Африка-Осиёдаги уч мамлакат — Бирлашган Араб Республикаси, Хитой Халқ Республикаси ва Индонезия давлат раҳбарлари ўртасидаги музокаралар давом этмоқда.

Халқаро сиёсат масалалари, жумладан Шарқи-Жанубий Осиёдаги аҳвол, шунингдек Жазоир конференциясини чақириш кечиктирилиши муносабати билан Африка-Осиё бирдамлиги проблемалари муҳокама қилинмоқда, деб ёзади «Алахром» газетаси.

Уч давлат раҳбарлари, деб хабар беради «Алахбар» газетаси, Африка-Осиё конференциясини чақириш билан боғлиқ бўлган тадбирларни муҳокама қилмоқ учун Қоҳирада ўзларининг ташқи ишлар министрлари кенгашини чақиришга қарор қилдилар.

ЎТ ИЧИДАГИ ҲАЁТ

ВАШИНГТОН, 29 июнь. (ТАСС). Америкаликлар Жанубий Вьетнамдаги базаларинигина эмас, балки ўзлари яшаётган уйларни ҳам қалъага айлантирмоқдалар ва бу билан ватанпарварларнинг қаҳр-ғазаби ҳамда қасос олишидан қочиб қутилмоқчи бўладилар. Америка матбуотининг хабар беришича, ҳарбий полиция Сайгондаги АҚШ элчихонасининг биноси ёнидан ўтаётган ҳар бир автомобилни тинтиб кўрмоқда. Махсус ойнали асбоб ёрдамида ҳатто машиналарнинг таг қисми ҳам қараб чиқилмоқда. Элчи Тэйлор, унинг ўринбосари Алексис Жонсон, Америка қўшинлари қўмондони генерал Уэстморленднинг машиналарини кўп соқчи солдатлар тўшган броневик ва жип машиналари кузатиб борадилар. Алексис Жонсон элчихонага бориш ва ундан қайтиб келиш маршрутларини ҳар куни ўзгартириб туради. Тэйлорнинг Сайгон шарқи-шимол қисмидаги турар жойи тиканли симлар билан ўраб олинган ва полиция кундузи ҳам, кечаси ҳам бу жойни қўриқлаб турибди. Элчининг шахсий соқчиси доим у билан бирга юради.

Американинг мамлакатдаги барча иншоотлари, муассасалари ва ҳарбий постлари тиканли симлар билан ўраб олинган. Масалан, газеталарнинг хабар беришича, ҳарбий ёрдам маъмуриятининг биноси тиканли симлар билан шу қадар қалин қилиб ўраб олинганки, бу бинога олиб борадиган ягона бир йўлдан икки автомашина бир маҳалда ўта олмайди. Маъмурият территориясига кириш вақтида ҳатто Америка консулининг автомобили ҳам тинтиб кўрилади.

Америкаликлар Жанубий Вьетнамда ўзларини қил устида тургандай ҳис этмоқдалар. Улар шахсий соқчиларсиз, полициясиз, тиканли симларсиз бу ерда бир кун ҳам яшай олмайдилар.

АФРИКАЛИКЛАРДАН УЧ ОЛИНМОҚДА

НЬЮ-ЙОРК, 28 июнь. (ТАСС). Жанубий Родезияда полиция билан бўлган тўқнашув натижасида бир неча африкалик ўлдирилди ва ярадор қилинди. ЮПИ агентлиги мухбирининг Солсберидан хабар беришича, Жанубий Родезия полицияси кеча Жанубий Родезиянинг маъмурий маркази атрофидаги Харар деган жойда африкаликларга қарши ўт очган.

Жанубий Родезия-Африка мамлакати бўлиб, бу ерда озчиликни ташкил этган оқлардан иборат ирқчи ҳукумат ҳокимият тепасида турибди.

ПАРТИЗАНЛАР ҲУЖУМ ҚИЛМОҚДАЛАР

ЛОНДОН, 28 июнь. (ТАСС). Қўғирчоқ ҳукумат қўшинларининг Сайгондан 320 километр шарқи-жанубда денгиз соҳилида жойлашган Ня-Чанг деган курорт шаҳридаги аэродроми ва казармаларига Жанубий Вьетнам партизанлари бугун миномётдан ўт очдилар. Бу ҳақда Рейтер агентлигининг Сайгондаги мухбири хабар беради. Ўққа тутиш натижасида бир вертолёт йўқ қилинди. Американинг «С—130» транспорт самолёти шикастлантирилди ва қўғирчоқ ҳукумат қўшинларининг 6 солдати ярадор қилинди.

НЬЮ-ЙОРК, 28 июнь. (ТАСС). Жанубий Вьетнам партизанлари бугун эрта тонгда қўғирчоқ ҳукумат қўшинларининг Сайгондан 340 миля шимолда Куанг-Нгай вилоятидаги штабини минометдан ўққа тутдилар. Ассошиэйтед Пресс агентлиги мухбирининг Да-Нангдан хабар беришига кўра, партизанлар Да-Нангдан 40 миля жанубдаги бошқа штабни ҳам минометдан ўққа тутганлар.

Отишмалар натижасида Америка ҳарбий хизматчиларидан икки киши, қўғирчоқ ҳукумат қўшинларининг икки солдати ярадор қилинган ва бир солдат ўлдирилган.

СЕУЛ КЎЧАЛАРИДА ЖАНГ

НЬЮ-ЙОРК, 28 июнь. (ТАСС). Чет эл агентликларининг телетайплари яқинда Япония билан Жанубий Корея ўртасида «Муносабатларни нормаллаштириш» тўғрисида имзоланган шартномага қарши студентларнинг янги оммавий намойишлари бўлганлиги тўғрисида хабар берадилар.

Жанубий Корея президенти Пак Чжон Хи миллат мажлисига мурожаат қилиб, шартномани тезроқ ратификация қилишга даъват этган эди. Унга жавобан Сеул студентларидан 2,5 минг киши ва Пусаннинг неча юзлаб студентлари бугун жуда катта намойиш ўтказдилар. Сеулнинг қарийб бир километр узунликдаги магистралларидан бири намойишчилар билан полициянинг харакатчан отрядлари ўртасидаги қонли ва шиддатли жанг майдонига айланди. Юнайтед Пресс Интернейшнл агентлигининг хабар беришича, 800 га яқин полициячининг намойишга қарши ташланганлиги бу намойишнинг қандай кенг тус олганлигини кўрсатади. Кўздан ёш оқизадиган газли гранаталар ва полиция таёқлари ишга солинганига қарамай, Сеул студентлари тўрт соат мобайнида полициянинг ҳужумини қайтариб турдилар.

Кейинги маълумотларга қараганда, Сеулда бугунги намойиш вақтида 257 студент қамоққа олинган. Студентларнинг кўпи ярадор қилинган, полициячилар уч мухбирни калтаклаганлар.

ГФРДА ЯНГИ НАЦИСТЛАРНИНГ ХУРУЖИ

БОНН, (ТАСС). Ғарбий Германиянинг Хейльбронн шаҳрида янги нацистларнинг навбатдаги хуружи бўлди. Йўлкаларга, кўп жойлардаги уйларнинг деворларига свастика сурати солинган эди. Кеча Морсбахдаги (Шимолий Рейн-Вестфалия ўлкаси) ҳайкалларнинг бирига ҳам фашист белгиларининг сурати солинган ва шиорлар ёзиб қўйилган эди. Номаълум шахслар ҳайкалга «Хайль Гитлер» сўзини ёзиб қўйганлар. Кейинги бир ярим ҳафта ичида Германия Федератив Республикасининг етти шаҳрида янги нацист ташкилотларнинг бебошлик қилганлиги аниқланди.

САФАР ҚОЛДИРИЛДИ

БАҒДОД, 28 июнь. (ТАСС). Ироқ Республикасининг президенти Абдул Салом Ориф ўзининг Жазоир Республикасига қиладиган расмий визитини кечиктирди. Бу визит Осиё ва Африка мамлакатлари конференциясидан кейинга мўлжалланган эди.

ТУРКИЯ БОШ МИНИСТРИНИНГ ВИЗИТИГА ДОИР

СССР ҳукумати Туркия бош министри С. Х. Ургуплуни расмий визит билан Совет Иттифоқига келишни таклиф этганлиги тўғрисида хабар берилган эди. Икки ўртадаги келишувга мувофиқ, С. Х. Ургуплу шу йил 9 августда Москвага келади.

ЖАЗОИРДА ЖУРНАЛИСТ ҚАМОҚҚА ОЛИНДИ

ПАРИЖ, 28 июнь. (ТАСС). Франсс Пресс агентлиги Жазоирдан хабар беради: бугун Жазоир полицияси Франция Коммунистик партияси органи «Юманите» газетасининг махсус мухбири Робер Ламботни қамоққа олди. Қамоққа олиш сабаблари тўғрисида хабар берилмайди.

Америка авиациясининг Вьетнам Демократик Республикасига бандитларча ҳужуми давом этмоқда. Америка қирувчи-бомбардимончи самолётлари тош ва темир йўл ёқаларидаги аҳоли яшайдиган пунктларга ракеталар ёғдирмоқдалар, кўчаларда автомобилларни таъқиб этмоқдалар, кечув жойларни бомбардимон қилмоқдалар.

Вьетнам халқ армиясининг зенитчи қисмлари ва кўнгиллилар отряди ҳамда халқ милициясининг жангчилари ҳозиргача 300 дан ортиқ Америка самолётини уриб туширдилар.

Суратда: Лао Кае апатит кони ўз-ўзини ҳимоя қилувчи отряднинг зенитчилари ҳаво қароқчиларига ўт очишга тайёр турибди.

ВИА—ТАСС фотоси.

РЕПОРТАЖ

ТОНГНИ ҚАРШИЛАБ

Тошкент оқшоми! Дилрабо ва нафис, нурли ва сокин, файзли ва сўлим оқшом бу! Қувонч-у завққа тўлиқ шаҳримиз оқшомини, сержилва тонготарини кўрганмисиз? Туни билан бедор бўлиб, унинг нур қўйнида эркаланувчи боғлари-ю чиннидек тоза кўчаларида, хушсабо хиёбонларида кезиб, латофатли тонгини қарши олганмисиз? Ҳа, пойтахтимиз — кундузи серҳаракат ва меҳнаткаш, сертўлқин ва жўшқин шаҳримизнинг оқшоми, туни нақадар файзли, сокин бўлади.

Утган душанба оқшоми эса одатдаги оқшомларга сира ўхшамади. Бу оқшом ёшлик ва гўзаллик, қўшиқ-куй билан минг яшнаб, ўзгача либосга бурканди. Шаҳримиз ёшлари учун бу кеча сира унутилмас хотира бўлиб қолади.

Уйин-кулги, шўхлик, тантаналар аввал илм маконлари — мактаблардан бошланди.

Биз Октябрь районидаги 123-ўнбир йиллик ўрта политехник ишлаб чиқариш мактаби остонасига қадам қўйишимиз билан шўх музика садолари, ўқувчиларнинг кулги, ҳазил мутоибаларни эшитиб завқландик, қувноқ йигит-қизлар гурунгига қўшилиб, биз ҳам улар шодлигига шерик бўлдик. Бугун шу мактабни тугатаётган етмиш нафар ўқувчига етуклик аттестати топширилиб, ҳаётга йўлланма берилади-ю қувонмайдими, киши.

Ҳамма мактаб залига таклиф этилади. Ёз мевалари-ю ширин-шарбат ноз-неъматлар тўла тўкин дастурхон атрофи ўқувчилар, ота-оналар, ўқитувчилар ва меҳмонлар билан гавжум бўлди. Тантанали кечани мактаб директори Ваҳоб Холматов қисқача кириш сўзи билан очади.

— Бугунги кун ўнбиринчи синфни тугатган ўқувчиларимиз, ўғил-қизларимиз ҳаётида унутилмас кун бўлиб қолади, — деди у. — Улар бугун ҳаётга йўлланма оладилар.

Шундан сўнг бирин-кетин табрик сўзлари янграйди. Шу мактабнинг собиқ ўқувчиси, ҳозир ТошДУ филология факультетининг иккинчи курс студенти, ҳаваскор шоира Ҳафиза Шарофхўжаева ўз юрак сўзларини таъсирли шеърий мисраларда баён этади. Ота-оналар номидан Х. Абдусатторов, шу мактаб ўқитувчилари номидан П. Ғуломов, А. Аҳмедов, С. Аҳроровлар ўз фарзанд ва талабаларига оқ йўл тиладилар. Битирувчи ўқувчилардан — олтин медаль олган Муяссар Мирҳожиева, кумуш медалли Наима Ҳакимовалар ҳаяжонли нутқ сўзладилар.

Октябрь район партия комитетининг иккинчи секретари Т. Ф. Маришев навқирон ва қувноқ ёш авлодга келгуси иш ва ўқишларида катта муваффақиятлар тилади.

Залда шодлик, ўйин-кулги бошланади. Узбекистон давлат филармониясининг яккахон қўшиқчиси Неъматжон Қулабдуллаев, Навоий номидаги ўзбек давлат опера ва балет театри созанда артистлари А. Тўйчиев, Саид Расулов, Рустамов, Комилов, Мирзаевлар ўзларининг дилрабо куй ва қўшиқлари, аскиялари билан кечага файз киритдилар. Мактаб ҳаваскорлари ҳам ўз санъатларини намойиш қилиб ҳаммани хушнуд қилдилар.

Мактабдаги тантаналардан сўнг ўқитувчи, ўқувчилар махсус автобусларга тушиб Тошкентнинг диққатга сазовор сайргоҳ жойларига йўл оладилар...

Қизил майдон! Ҳар доим ажойиб тантаналарнинг гувоҳи бўлиб келаётган бағри кенг, салобатли бу майдон бугун ўзгача либосда. Ильич чироқларининг «етти камалак» рангида жилваланиб шўъла тараб туриши бир ҳуснга минг ҳусн қўшган. Чор атрофдан дамба-дам отилаётган бодроқсифат мушакларнинг гумбири, «Тошкент тонги» байрамини ўтказиш учун бу ерга йиғилаётган шаҳримиздаги ҳамма мактабларни тугатган 5 мингдан ортиқ йигит-қизларнинг жарангли кулгиси, сероҳанг қўшиқлари, оркестрнинг мардонавор марши билан янада файз-латофат касб этган бу майдон.

Яна музика, яна қўшиқ. Оқ ҳарир кўйлаклар кийиб олишган бахтиёр қизлар қувноқ йигитларнинг қарсаклари остида чир айланиб рақсга тушмоқдалар.

Биз айланиб юриб Октябрь районидаги Куйбишев номли ўнбир йиллик 1-мактаб ўқувчилари гурунгига тушиб қолдик. Фурсатдан фойдаланиб мактаб директори Манзура Юсупова билан суҳбатлашдик.

— Иккита ўнбиринчи синфимизни 73 ўқувчи тугатди. Талабалардан 8 киши кумуш медаль олди, — дейди Манзура опа. — Қолганлари ҳам мактабимизни яхши баҳолар билан битиришди. Уқувчилардан Вазира Назирова, Саноат Манноповалар тикувчилик фабрикасида, Қамариддин Аҳмедов, Абдуфаттоҳ Абдураҳмоновлар эса экскаватор заводида ишлаш истагини билдирдилар. Ҳа, бири-биридан ғайратли, бири-биридан меҳнаткаш, бир жаҳон завқи бор бу йигит-қизларимизнинг!

Бир маҳал майдонга отлиқлар кириб келади. Павел Корчагин, Абдулла Набиев ва уларнинг сафдошлари сиймоси намоён бўлади. Улар ёшлар билан саломлашишади. Бу «Комсомол тарихидан жонли саҳифалар» томошасининг ижрочилари эди... Вақтинча ўрнатилган саҳналарда эса пойтахтимиздаги Навоий номли, Горький номли, Ёш томошабинлар театри артистлари ижросида ҳам қизиқарли томошалар кўрсатилди.

Соат беш. Чироқлар ўчирилди. Тун ўз қора шол рўмолини аста йиғиштириб, кун ёриша бошлади. Тиниқ осмондаги милтиллаб турган юлдузлар бирин-кетин ўчиб, тоғ ортидан қуёшнинг зар кокиллари шаҳар узра тарала бошлади.

Янги кун туғилди. Бахтиёр ёшлар ҳам секин-аста тарқалишади.

«Тошкент тонги» байрами ана шундай жуда мазмунли ва мароқли ўтди.

А. ЮСУПОВ.
М. МАҲМУДОВ.

Суратда: «Тошкент тонги» байрами қатнашчилари Ленин номли Қизил майдонда.

А. Палехов фотоси.

БЕЗОРИЛАРГА СТАДИОНДА ЎРИН ЙЎҚ!

Марказий «Пахтакор» стадиони ўйинлар бўладиган вақтда лиқ тўлади. Футбол ўйини қизиқарли томошага айланиб қолаётгани учун ўн минглаб кишилар ундан яхши лаззат оладилар. Афсуски шундай «ишқибозлар» ҳам учраб турадики, улар ўйиннинг чинакам мухлислари кайфиятини бузишади.

Шу йил 14 июнда «Пахтакор» — «Черноморец» футбол матчи вақтида бир группа безорилар ўз хатти-ҳаракатлари билан минглаб ишқибозларни ранжитишди. Бу безориларнинг қилмиши оз бўлмаганда республикамиз футбол ишқибозларини Ростов армиячилари билан бўладиган навбатдаги ўйинни кўришдан маҳрум этай деган эди.

СССР футбол федерацияси спорт-техника комиссияси юз берган воқеани кўриб чиқиб, стадионда жамоат тартибини яна қайта бузиш содир бўлган тақдирда «Пахтакор» майдонида чемпионат ўйинлари ўтказилмайди, деб қатъий огоҳлантирди.

Газетамизда илгари хабар берилганидек «Пахтакор» стадионида тартиб бузганлар қилмишларига яраша жазоландилар. Лекин шунга қарамай, стадионда тартиб сақлаш, сиз футбол ишқибозларига кўп жиҳатдан боғлиқ. Уйинларни ўтказишга ҳалақит берадиган ҳар қандай уринишларга барҳам беринг. Стадионда безориларга ўрин бўлмасин!

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

30 ИЮНДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — **Телевизион янгиликлар** ўзбек ва рус тилларида.

18.30 — **Будь готов!** тележурнали.

19.00 — **«Пахтакор» (Тошкент) — «СКА» (Ростов-Дон) командалари ўртасида футбол**, танаффус вақтида — **Ажойиботлар комбинати** (илмий-оммабоп фильм).

20.45 — **Эшиттиришлар программаси.**

20.50 — Дж. Перголези, **Хизматкор-бека** (комик опера, Тошкент телестудия постановкаси премьераси).

21.40 — **Ёш ижрочилар концерти.**

22.20 — Бир актёр театри. **Отажонлар** (ўзбек тилида).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 30/VI да **Жизель**, 1/VII да **Кармен.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Жосус билан учрашув — САНЪАТ САРОЙИ, НАВОИЙ номли, «ЎЗБЕКИСТОН», «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Ҳаммаси сиз учун! — «СПУТНИК» (кундуз соат 12, 4 ва кеч 8 да).

Ужар болалар — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10 ва кундуз 12 да).

Қизил беретлар — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Тақдир ноғоралари (эрталаб соат 10 да). **Уч мушкетёр** (кундуз 12 ва 4 да). **Эрлар гурунги** (кеч 8 ва 10 да) — «МОСКВА».

Оқар Волга — САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 7 яримда).

Сурайё (ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (эрталаба соат 10, кундуз 5 ва кеч 10-10 минутда).

Яширин инспектор — «СПУТНИК» (кундуз соат 2, кеч 6 ва 10 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 9 да бошланади)

Яширин инспектор — «ФЕСТИВАЛЬ».

Бир оқшом севгиси — КАФАНОВ номли.

Тарбиясиз қиз — «ВАТАН».

Ҳозирча фронт мудофаада — «1 МАЙ».

Тонгда сакраш — «УДАРНИК».

Лайлаклар учиб кетганда — ТЕЛЬМАН номли.

Жосус билан учрашув — НАВОИЙ номли.

Уч мушкетёр — ПУШКИН номли.

Янгийўлдаги

ЭКСПЕРИМЕНТАЛ КОЛБАСА ЗАВОДИГА

конструктор инженерлар, контроль-ўлчаш асбоблари, ультратовуш ва юқори частотали токларга доир мутахассислар, слесарлар, токарь-фрезерчилар, қурилиш ишчилари, тунукасозлар

КЕРАК

Тошкент область, Янгийўл шаҳрида заводнинг кодрлар бўлимига мурожаат қилинсин.

«ТАШОБЛКНИГОТОРГ»ГА

ўрта маълумотли кишилар, бухгалтерлар, кутубхона ходимлари

КЕРАК

Карл Маркс кўчаси, 31-уйда кадрлар бўлимига ўчрашилсин.

Хумдонсой кўчаси, 741-уйда турувчи **Сайёра Обидованинг** Шаҳрисабз кўчаси, 47-уйда турувчи Очил Жабборовдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Киров район халқ судида кўрилади.

Тошкент шаҳар, Чилонзор массив, 6-б сектор, 4-уй, 38-квартирада турувчи **Виктор Васильевич Кашинскийнинг** Бухоро шаҳар, Вузов кўчаси, 8-уйда турувчи Галина Николаевна Кашинскаядан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Тошкент шаҳар, Чилонзор массив, 127-уй, 16-квартирада турувчи **Нина Акимовна Карасенконинг** Рига шаҳар, Зилунес кўчаси, 1-а уй, 7-квартирада турувчи Иван Игнатьевич Карасенкодан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Жамбул шаҳар, Головачёвская кўчаси, 94-уйда турувчи **Евгения Сергеевна Голомазованинг** Тошкент шаҳар, 4-Поленов тупик, 33-уйда турувчи Владимир Николаевич Голомазовдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Куйбишев район халқ судида кўрилади.

Қизиларвот кўчаси, 133-уйда турувчи **Владимир Данилович Прибитковнинг** шу кўчадаги 90-уйда турувчи Валентина Болеславна Прибитковадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Ленин район халқ судида кўрилади.

Балиқчилар байрамига

Бу йилдан мамлакатимизда янги байрам — «Балиқчилар куни» ўтказишга қарор қилинди. СССР Олий Совети Президиумининг Фармони билан бу кун июль ойининг иккинчи дам олиш куни қилиб белгиланди.

Янги байрам арафасида область овчилар ва балиқчилар спорт жамиятининг раиси В. В. Кузнецовдан «Балиқчилар куни»га қандай тайёргарлик кўрилаётганлиги ҳақида сўзлаб беришни илтимос қилдик.

— Бизга қарашли хўжаликлар ичида, — деди Василий Васильевич. — Сирдарёдаги Шарқий Арнасой байрам ўтказиш учун қулайдир. Бу жой гўзаллиги билан кишиларни мафтун қилади. Бепоён қамишзорларда кўплаб ўлжа топиш мумкин, кўлмакларда хилма-хил балиқлар сероб. Бу ерда тантабалиқ ҳам, усач ҳам, лаққабалиқ ва карас ҳам кўплаб топилади. Бу хўжалик областимиз овчи ва балиқчиларинингина эмас, шу билан бирга республикамизнинг бошқа узоқ чеккаларидаги кишиларнинг ҳам севган жойи. Яқинда тошкентлик балиқчи Н. Н. Шевченко ўз дўстлари билан бу ерда икки-уч килограмм келадиган лаққабалиқ тутди.

Байрам тантанали равишда — жамиятимизнинг фахрли аъзоси П. Н. Пироговскийнинг доклади билан бошланади. 83 ёшлик бу ғайратли кекса «Балиқчилар куни»га тайёргарлик кўришда актив қатнашмоқда.

Байрам программасига кўпгина қизиқарли тадбирлар киритилган: ким кўп балиқ тутиши, эшкакда мусобақа бўйича шахсий ва команда «кураш»лари бўлади. Балиқчиларимиз ўртасида болиқдан энг лаззатли шўрва тайёрлаш бўйича кўрик ўтказилади. «Балиқ овида» ва «Овдаги воқеа» темаларида энг яхши ҳикоя учун конкурс эълон қилинган. Байрам қатнашчилари ҳар хил викториналарда мусобақалашадилар. Мусобақа ғолиблари ёрлиқлар, қимматбаҳо мукофотлар билан тақдирланадилар.

Байрамда Бекобод, Оҳангарон, Чирчиқ, Пискент, Янгийўл, Бўстонлиқ, Чиноз, Оққўрғон овчилар ва балиқчилар коллективлари ҳамда Тошкентдаги кўпгина корхона ва муассасаларнинг командалари иштирок этади. Мусобақаларда қатнашиш истагини билдирган кишилар биринчи июлдан кечикмай жамиятга ариза беришлари керак.

Н. СИРОВА.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома, горкома КП Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004, Редактор ўринбосари — 25885. Масъул секретарь — 34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — 31936. Партия турмуши бўлими — 26232. Саноат, транспорт ва қурилиш бўлими — 33786. Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 28761. Ахборот ва спорт бўлими — 33786. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 03970. Индекс 64969. Нашр. № 1793.

ТРАДИЦИОН УЧРАШУВ

Биринчи бор «Алифбе»ни ўргатган меҳрибон ўқитувчингни, синфдошларингни ёддан чиқариб бўладими? Илм маконига йўл очиб берган устозларни бошга кўтаргинг, эъзозлагинг келади. Ана шундай ҳис-туйғуни Янгийўл шаҳридаги Навоий номли 4-мактабда шу мактабни битириб кетганлар билан бўлган учрашув кечасида сезиш мумкин эди. Кечани мактаб директори ўртоқ Умарова очади. Кекса ўқитувчилардан Н. Исмедляев ва Х. Эшонқуловлар собиқ ўқувчиларни самимий қутлаб, меҳнатда, ҳаётда олдинги сафда бўлишга даъват этадилар. Шу мактабни битириб чиққан, ҳозир чет тиллар институти инглиз тили факультетининг декани К. Раҳмонбердиев қадрдон мураббийларга берган билимлари учун минг-минг раҳмат айтади.

Институтни битириб жонажон мактабига ўқитувчи бўлиб келган К. Абдураҳмонова, политехника институтининг ўқитувчиси М. Абдумуталов ва бошқа собиқ ўқувчилар ҳам меҳрибон ва жонкуяр устозларига юрак сўзларини изҳор қилишди. Мактабдошлар учрашуви ҳаяжонли ўтди.

Т. ОЛИМБОЕВ.

МАКТАБЛАРДА ИМТИҲОНЛАР

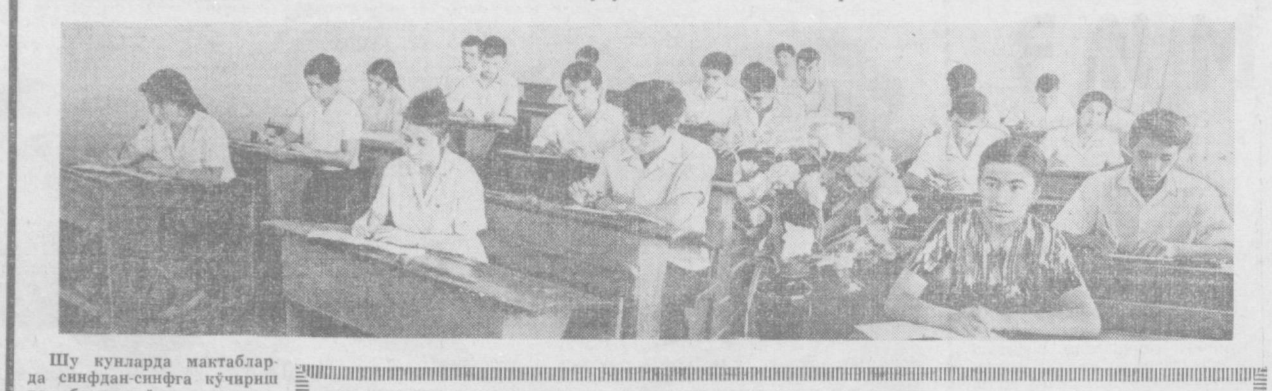

Шу кунларда мактабларда синфдан-синфга кўчириш ва билим ўчоқларини тамомлаш имтиҳонлари қизғин давом этмоқда. Имтиҳонларга пойтахтдаги мактабларнинг ўқувчилари ҳам пухта тайёргарлик кўришди.

Пойтахтнинг Чилонзор районидаги 162-мактаб ўқувчилари ҳам энг ҳаяжонли дақиқаларни бошдан кечирмоқдалар. Куни кеча 11-синфда адабиётдан ёзма имтиҳон бўлди. Кўпчилик ёзма ишлар юқори баҳоланди.

Сиз бу суратда 11-синф ўқувчиларини адабиётдан ёзма имтиҳон топшираётган пайтида кўриб турибсиз.

И. Глауберзон фотоси.

ЎЗБЕКИСТОН ЖУРНАЛИСТЛАР СОЮЗИДА

Республикамизда 1 июлдан бошлаб «Кашкадарьинская правда» ва 13 район, 8 шаҳар газетаси чиқа бошлайди. Ўзбекистон журналистлар Союзи правлениеси Президиумининг яқинда бўлган мажлисида ана шу газеталар олдида турган вазифалар ва уларга ёрдам бериш масалалари кўриб чиқилди. Республика ва область газеталари бу янги газеталарни ўз оталиқларига олиб, уларнинг иш фаолияти тўғрисида матбуот обзори бериб боришлари керак. Тажрибали журналистлар ўз қаламкаш ёш дўстларига кўмаклашадилар.

Правление Президиуми энг яхши очерклар учун конкурс ўтказувчи ташаббускор группанинг составини тасдиқлади. Журналистлар союзи Тошкент бўлими бюросининг Улуғ Ватан уруши жангларида ҳалок бўлган журналистларга мармар доска ўрнатиш ҳақидаги илтимоси ҳам қондирилди.

Август ойида кўп тиражли газеталарнинг редакторлари ва масъул секретарларининг республика семинарини ўтказишга қарор қилинди.

Халқаро аҳвол

ҚЎШМА ПЛЕНУМ ОЧИЛДИ

РИМ, 3 июнь. (ТАСС). Бугун бу ерда Италия Коммунистик партияси Марказий Комитети ва Марказий контроль комиссиясининг қўшма пленуми очилди. Пленум кун тартибига мувофиқ, Италия Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси ва компартия раҳбарлигининг аъзоси Паоло Буфалини Италия ишчи ва социалистик ҳаракати бирлиги проблемалари тўғрисида доклад қилади. Пленумнинг кун тартибида бошқа масалалар ҳам бор.

«Унита» газетаси бугунги сонида ёзади: Италия Коммунистик партияси ишчилар ва социалистик кучларни ҳамма соҳаларда бирлаштириш истиқболини ўз сиёсатининг негизи, деб ҳисоблайди.

Ҳар иккала халқнинг бахт-саодатини кўзлаб

МОГАДИШО. Бу ерда СССР билан Сомали Республикаси ўртасида иқтисодий, техника маданий ҳамкорлик тўғрисидаги битим имзоланган куннинг тўрт йиллигига бағишланган тантанали маросим ўтказилди.

Сомали бош министри Абдураззоқ Ҳожи Ҳусайн ўз нутқида беғараз ёрдами учун Совет ҳукуматига чин кўнгилдан ташаккур билдирди. Бу ёрдам, деб таъкидлади у, Совет Иттифоқининг Сомали халқи фаровонлигини оширишдан астойдил манфаатдор эканлигини кўрсатади.

СССРнинг Сомали Республикасидаги элчиси С. П. Дюкарев ўзининг жавоб нутқида Совет ҳукумати Сомали билан Совет Иттифоқи ўртасида вужудга келган яхши муносабатлардан мамнун эканлигини таъкидлади. У, ана шу муносабатлар совет ва Сомали халқларининг бахт-саодати йўлида бундан буён ҳам мустаҳкамланиб боради, деб ишонч билдирди. (ТАСС).

„Жеминай-4" космик кемаси учирилди

НЬЮ-ЙОРК, 3 июнь. (ТАСС). Бугун Москва вақти билан соат 18.16 минутда Кеннеди бурунидан икки ўринли «Жеминай-4» космик кемаси учирилди. Қарийб 7.500 фунт оғирлигидаги кема бортида космонавтлардан Жеймс Маквидитт ва Эдвард Уайтлар бор.

Учиш вақтида махсус реактив двигателлар ёрдами билан кеманинг орбитасини бир неча марта ўзгартириш планлаштирилган. Орбита бўйлаб учишнинг бошида «Жеминай-4»нинг перигейи 100 ва апогейи 185 миля бўлиши лозим. «Жеминай-4» Бермуд оролларидан 400 миля ғарби-жанубда сувга кўниши керак.

Яна бир йирик муваффақият

ПАРИЖ, 3 июнь. (ТАСС). Сайгон қўғирчоқ ҳукуматининг қўшинлари кейинги беш кун ичида учинчи марта йирик мағлубиятга учрадилар. Франс Пресс агентлиги мухбирининг Сайгондан хабар беришича, Жанубий Вьетнам ҳукумат қўшинларининг батальони бугун Плейку шаҳридан 75 километр жануброқда партизанларнинг пистирмасига тушиб қолди. Ана шу батальоннинг 350 солдатидан кўпчилик қисми қириб ташланди.

Мухбирнинг айтишича, батальондаги америка капитани ва Американинг яна иккита ҳарбий маслаҳатчиси ўз раҳбарлиги остидаги Вьетнам солдатларини тақдир ихтиёрида қолдириб, вертолётда учиб кетганлар.

АМЕРИКАДА 3 МИЛЛИОН 300 МИНГ КИШИ ИШСИЗ

ВАШИНГТОН, 4 июнь. (ТАСС). АҚШ президенти Л. Жонсон май ойида АҚШдаги ишсизлар сони мамлакатдаги барча ишчиларнинг 4,6 процентини ташкил этди, деб эълон қилди.

Жонсон Оқ уйда бизнесменларнинг бир группаси ва касаба союзларининг вакиллари ҳузурида нутқ сўзлаб, ҳозирги вақтда АҚШда 3 миллион 300 минг киши ишсиз эканлигини айтди.

ЧОМБЕ ТАЛАФОТ КЎРМОҚДА

БРАЗЗАВИЛЬ. Конго ватанпарварлари Чомбе ёлланма қўшинларига жиддий зарбалар беришни давом эттирмоқдалар. Шарқий ва Экватор вилоятлари чегараси яқинида бўлган жангда Чомбе ёлланма қўшинларининг 38 солдати ўлдирилди. Американинг 5 та самолёти уриб туширилди. Партизанлар Америка ва Бельгияда ишлаб чиқарилган қурол-яроғларни қўлга тушириндилар. Конго (Леопольдвиль)ни озод қилиш миллий кенгашининг ахборотида бу ҳақда хабар берилади.

Ахборотда Чомбе ёлланма қўшинлари гўё Бондо шаҳрини эгаллаганликлари тўғрисида Леопольдвиль радиоси берган ёлғон-ёшиқ хабарлар рад этилади.

ҲАМКОРЛИК ПЛАНИ ИМЗОЛАНДИ

ДЕҲЛИ. Непалнинг пойтахти Катмандуда Совет Иттифоқи билан Непал ўртасида маданий ва илмий ҳамкорлик тўғрисидаги план имзоланди. Бу план ҳар иккала мамлакат ўртасида маориф, фан ва маданият соҳаларида ҳамкорликни янада ривожлантиришни кўзда тутади.

КЎЧАЛАР ВА КИШИЛАР

Пойтахтнинг Навоий кўчасидаги ҳушманзара хиёбонда сайр қилиб юрибмиз. Кўчанинг кўрки, файзи — одамлар. Мана, йигит ва қизлар ўтиб кетишаяпти. Эр-хотин бугун янги кинофильмни кўришга шошилади. Остановкада ўрта ёшли икки аёл автобус кутяпти. Бу, оддий, биз ҳамавақт ҳам эътибор беравермайдиган воқеалар... Юзаки қараганда шундай. Келинг, уларга астойдил назар ташлайликчи.

Кўчада учратган кишимизнинг биринчи галда ташқи қиёфаси, кийиниши диққатимизни ўзига тортади. Уларнинг кийимига ҳавас билан қараймиз ёки таажжубланамиз, дидли киши экан ёки бефаросат экан, деб қўямиз. Айни вақтда гўзал кийинган кишиларга тақлид қиламиз, ўшалардек кийинишга интиламиз. Бироқ, дидсизлик ҳодисаларидан ҳам ҳали бутунлай қутилаолганимиз йўқ. Гўзал кийинганлар орасида ҳозир маданий савиямизга мос келмайдиган эски моданинг мухлисларини, янги «мода» ниқобида янги, чиройли модани ниҳоясига етказиб, бемаънига айлантириш (ҳаддан ташқари тор шимлар, калта ёки ярим очиқ кўйлаклар ва ҳоказо), жинси ва ёшини эсдан чиқариб, кийимнинг рангига ружу» қилиш, уйда кийиладиган кийим билан (халат ва пиджамада) жамоат жойларида: кўча, магазин, чойхоналарда юриш каби ҳолларни учратаяпмиз.

Барча совет кишиларида гўзал кийиниш маданиятини тарбиялаш, уларнинг эстетик дидини тўғри ривожлантириш коммунистик турмуш учун курашнинг ажралмас қисмидир. Кишиларнинг кийиниш маданияти, эстетик диди хилма-хил факторлар таъсирида шаклланади. Лекин, бу соҳада кўчанинг тарбиявий роли жуда катта.

Гап шундаки, кўчада умумий маданий савияси ва эстетик диди турлича бўлган кишилар бир-бирлари билан учрашадилар ва ўзаро тақлид қиладилар. Кийимнинг янги маданий формаларининг, баъзан эса, янги, лекин хунук формаларининг жуда тез тарқалишининг боиси ана шунда.

Турмушни коммунистик асосда ташкил этиш энг муҳим амалий вазифалардан бири бўлиб қолган ҳозирги даврда кишиларнинг кўчада маданий кийиниши учун кураш меҳнат коллективларининг, жамоат ташкилотлари ва кенг жамоатчиликнинг диққат марказида туриши керак.

Таассуфки, кўчада кишиларнинг қолоқ хулқига қарши курашамиз, лекин уларнинг кийинишидаги қолоқликка, бачканалик ва дидсизликка эътибор бермаймиз. Ҳозир фақат педагогларнинг кийинишига муайян талаблар қўйилган, холос. Ахир, кўчада ҳар бир киши касбидан қатъий назар, бошқаларга, хусусан ёшларга тарбиячику!

Ётоқхона, ҳовли, турар-жойларнинг маданияти учун мусобақа ва кўриклар ўтказилади. Нега ҳар бир коллективда маданий кийиниш бўйича кўриклар ўтказиш, маданий кийиниб, уни бошқаларга ёйётганларни рағбатлантириш, яхши хулқ ва маданий кийинишни бирга талаб қилиш мумкин эмас?

Дид билан кийиниш — социалистик маданиятимизнинг таркибий қисмидир. Кишини ҳайратга соладиган азм кўчалар, гўзал хиёбон ва истироҳат боғлари, ҳашаматли ва ихчам бинолар, техниканинг ноёб муъжизалари — енгил машиналар, автобус, троллейбуслар, пўлат лайнерлар — буларнинг ҳаммаси кишиларимизнинг кийинишига янги талаблар қўяди. Ихчамлик, қулайлик, нафислик ва хушранглик — кийинишга бўлган шу куннинг энг муҳим талабларидир.

Урни келганда шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, республикамиз енгил саноати янги эстетик талаблардан анча орқада қолаяпти. Масалан, этаги кенг шим кишиларда кулки қўзғатадиган бўлиб қолганига қарамай, ҳамон ишлаб чиқарилаяпти. Натижада одамлар магазиндан тўғри маиший хизмат корхонасига бориб тузатишга мажбур бўлишяпти. Магазинларда эски фасондаги пальтолар пайдо бўляпти. Бундай консервативлик кишилар эстетик дидининг юксалишига, турмуш маданиятининг ошишига тўсқинлик қилади, албатта.

Шунингдек, миллий ранг ва формалар ҳам замон ва янги эстетик талаблар руҳига мослашиб бориши керак. Хусусан, шаҳарларда эркаклар янгича формаларда кийинишга кўчиб бўлди, дейиш мумкин. Лекин, хотин-қизлар ҳақида бундай деёолмаймиз. Кийимнинг баъзи эски формалари — ўхшовсиз, примитив формада тикилган куйлак ва костюмлар сақланиб келяпти.

Коммунизм кишисини тарбиялайлик

Дид билан маданий кийиниш ҳар бир кишининг, халқимиз, мамлакатимиз обрўйи, совет кишиларининг фаровон турмуши, юксак маданий савиясининг кўзга ташланиб турадиган белгисидир.

Кўчада кишиларнинг юриш-туриши, ўзгаларга муомаласи, хулқи алоҳида тарбиявий аҳамиятга эга. Биз кўчада учратадиган кишиларнинг хулқида ибрат бўларли фазилатлар жуда кўп.

Мана, қаранг: троллейбус келиши билан ёшлар кексаларга йўл бўшатиб туришибди, трамвайда ана у ёш йигит аёлни ўтиришга таклиф қилаяпти, қулоғимизга «марҳамат», «раҳмат» деган сўзлар эшитиляпти.

Бу — биз кўриб одатланиб қолган оддий воқеалар... Аммо, юксак маданиятлилик одамгарчиликнинг, совет кишиларининг ўзаро муносабатида шаклланиб, мустаҳкамланиб бораётган янгича, коммунистик муносабатларнинг ёрқин кўринишлари эмасми, ахир!

Кишилар ўртасида ана шундай чинакам инсоний муносабатларни тўла қарор топдириш — коммунистик турмушнинг муҳим шартидир. Бу вазифани ҳал қилишда яна кишиларнинг бир-бирига шахсий намуна бўлиши катта ўрин тутади.

Ҳар бир киши кўчада ўзининг хатти-ҳаракати, хулқи билан, ўз ихтиёридан ташқари бошқаларга, хусусан ёшларга ижобий ёки салбий таъсир кўрсатади. Бу, бир томондан, кўчада айрим кишилар хулқида учрайдиган ахлоқсиз қиликларга қарши кескин курашни зарур қилиб қўйса, иккинчидан, ҳар бир кишининг ўз хулқига талабчан бўлишини талаб этади.

Бироқ, бу оддий ҳақиқатни ҳамма ҳам яхши англаб олган деб бўлмайди. Баъзан кишилар кўчада папирос чекиб кетаётган болани кўриб, «ҳозирги ёшлар бузилиб кетаяпти», деб нолишни биладилар-у, катталарнинг кўчадаги айрим ножўя ҳаракатлари, хулқи ёшларга ёмон ибрат бўлаётганини ҳамма вақт ҳам яхши тушуниб етмайдилар.

Ҳар бир киши уйда ўз болаларига, яқинларига тарбиячи бўлса, кўчада ҳамма болаларга, барча учраган кишиларга ҳам тарбиячи. Тарбиячи эса, аввало ўзи тарбияланган бўлиши керак. Коммунистик ахлоқ кишиларнинг меҳнат ва ижтимоий фаолиятигина эмас, уларнинг турмушдаги хулқига, кишилар билан ўзаро муносабатига ҳам юксак талаблар қўяди.

Кундалик турмушда, кишиларнинг ўзаро муносабатида чуқур инсонпарварлик ва ҳурмат коммунистик ахлоқнинг муҳим талабларидан биридир. Ана шу талаб ҳар бир кишининг хулқ-одати бўлиб қолиши керак. Бошқача айтганда, намунали хулқ ҳар бир совет кишисининг бурчи, вазифасидир.

Кишилар мазкур бурчни қанча чуқур англаб олсалар ва унга қатъий амал қилсалар қолоқ одатлар шунча тез йўқолади, кишилар орасида коммунистик ахлоқий муносабатларнинг қарор топиши шунча тезлашади.

Фақат ишдан сўнг сайр қилиб юргандагина эмас, ишга кетаётиб ва қайтаётиб ҳам кўчада ҳордиқ чиқарамиз. Озода, обод кўча кишига катта эстетик завқ бағишлайди, кайфиятни кўтаради, яхши фикр-ҳаёлларга қанот боғлайди.

Афсуски, обод ва гўзал кўчаларнинг бундай фазилатларини ҳамма вақт ҳам қадрлайвермаймиз. Асфальт ҳиёбонда кетатуриб папирос қолдиқларини, қоғоз парчаларини, мева ва сабзавот қолдиқларини учратамиз, кайфиятимиз бузилади.

Кўчани худди ҳовлидек озода тутиш, супуриб сувлар сепиш, дарахтлар ўтқазиб, соясида кишиларнинг ўтириши учун курсилар қилиб қўйиш халқимизнинг қадимий одати. Афсуски, айрим кишилар ана шу олийжаноб одатимизни эсдан чиқариб қўймоқдалар. Баъзи маҳаллалардаги кўчаларга кириб, фиғонингиз фалакка чиқади: кўчага мағзава тўкадилар, кул ва супуриндиларни ташлайдилар.

Бу одоб ва маданиятга мутлақо хилоф эканлиги ойнадек равшан. Кўчани озода тутиш гигиена талаби — кишиларимизнинг соғлиғини эҳтиёт қилиш талабигина эмас, бу катта маданият талаби, кишилар орасида ўзаро ҳурмат талабидир. Бошқача айтганда, кўчани озода тутиш ундан ўтувчиларга чуқур ҳурмат кўрсатиш бўлса, кўчани ифлос қилиш бошқаларга нисбатан ҳурматсизликдир.

Кўчаларимизнинг гўзаллиги, озодалиги катта маданият талабидир. Кўчанинг аҳволи ўша ерда яшовчиларнинг маданий савиясини акс эттириб туради.

Кўчаларимиз ободонлиги кишиларимиз, шаҳарларимиз маданий савиясининг ўлчови, коммунистик турмушнинг муҳим кўринишидир. Кўчаларни озода тутиш ва обод қилиш меҳнат коллективлари, жамоат ташкилотларининг коммунистик турмуш учун курашининг ажралмас қисми бўлиши керак.

Шундай қилиб, кишиларнинг кийиниши ва ўзаро муомалада юксак маданият ҳамда намунали хулқ эгалари бўлиши жуда катта ижтимоий аҳамиятга эга. Кўчаларимиз коммунистик маданиятлилик ва коммунистик хулқ намунаси бўлиб қолиши керак.

Ў. ТОШТЕМИРОВ,
фалсафа фанлари кандидати.

„Б" КЛАССИДА АҲВОЛ ҚАНДАЙ?

ФУТБОЛ

РСФСР 5-зонасида аҳвол қандай? Қайси командалар мухлисларини хурсанд этяпти-ю, қайси коллективлар ранжитяпти? Бўлиб ўтган 75 матчдан кейин қандай хулоса чиқариш мумкин?

«Политотдел» колхоз футболчилари «А» классида қатнашабошлаганларидан кейин Юқори Чирчиқ районининг яна бир командаси — Свердлов номли колхоз футболчилари Бутуниттифоқ аренасига чиқдилар. Ёш «Свердловчи» командаси мавсумни бир мунча муваффақиятсиз бошлаган бўлса ҳам, кейин ўзини ўнглаб олди. Колхоз футболчилари 11-ўринни эгаллаб турипти. Бу бир қараганда мастерлар сафида биринчи марта қатнашаётган команда учун ёмон эмасга ўхшаб кўринади. Аммо 8 учрашувда рақиб дарвозасига 5 та тўп киритилганлигини ҳисобга оладиган бўлсак бу жуда паст натижа. Ҳимоячилар эса саккизта тўп ўтказиб юборишди. Дарвозабон Аҳмаджонов ҳам учрашувларни бир текисда ўтказаётгани йўқ. Бир ўйинда маҳоратини намойиш этиб ишқибозлар олқишига сазовор бўлса, бошқа матчда эътиборсизлик билан ўйнаяпти. Аранович, Ятченко, Межетов, Тихоновлар ҳужумда активлик кўрсатишмаяпти, гоҳо рақиб штраф майдонида тўпни бир-бирларига ортиқча узатишса, гоҳо «ўзим бўлай» деб қолишади.

Областимиз спорт шарафини ҳимоя қилаётган Чирчиқнинг «Химик» командаси ҳали ишқибозларни мамнун эта олганича йўқ. Тўғри, А. Григорьянц ва Н. Мавроматис шогирдлари бир неча учрашувларни сафарда ўтказишди. Аммо «Б» классида тўрт йилдан бери қатнашиб катта тажриба орттирган команда учун 7 ўйиндан 5 очко тўплаш қониқарсиз натижадир. «Химик» навбатдаги тўрт ўйинни ўз майдонида ўтказади. Ишқибозлар «Химик» футболчилари бу матчларда чиройли ўйин кўрсатади ва турнир жадвалидаги аҳволини бир мунча ўнглаб олади, деган умиддалар.

Бугунгача командаларнинг турнир жадвалидаги аҳволи қуйидагича:

Командалар	У.	Т.	О.
«Строитель» Уфа	8	17—5	15
«Нефтяник» Ф.	7	10—2	13
«Иртиш» Омск	8	19—5	11
«Металлург» М.	8	11—3	11
«Локомотив» О.	8	10—5	11
«Помир» Л.	7	13—4	10
«Спартак» Ан.	7	10—4	10
«Химик» С.	8	11—7	8
«Металлист» Ж.	7	4—3	8
«Строитель» К.	8	6—8	7
«Свердловчи»	8	5—8	6
«Торпедо» М.	8	5—10	6
«Зарафшон» Н.	7	7—13	6
«Металлург» Ч.	7	7—13	6
«Химик» Чирчиқ	7	6—8	5
«Шахтёр» Уш.	7	4—8	5
«Захмат» Ч.	8	8—16	4
«Динамо» Ц.	7	7—12	3
«Металлург» З.	8	5—16	3
«Спартак» С.	8	4—20	3

Ш. УМУРЗОҚОВ.

ОҒИР АТЛЕТИКАЧИЛАРНИНГ РЕКОРДЛАРИ

Пойтахтимизнинг энг яхши спорт базаларида саккиз кун давом этган область касаба союз спортчиларининг II ёзги спартакиадаси тугади. «Локомотив», «Спартак», «Меҳнат», «Буревестник», «Меҳнат резервлари» жамиятларининг энг кучли 600 спортчиси 18 июндан 26 июнгача Тошкентда ўтказиладиган республика касаба союзлари спартакиадасида қатнашиш ҳуқуқи учун беллашдилар.

Мусобақалар давомида оғир атлетика бўйича Ўзбекистоннинг олтита рекорди ўзгартирилди. В. Аванесов, Ю. Расческин, Г. Каспаровлар рекорд авторларидир. 6 спортчи эса СССР спорт мастери нормативини бажарган бўлса, 12 спортчи мастерликка кандидат натижасини кўрсатди.

«Меҳнат» жамияти командаси умумкоманда ҳисобида энг юксак натижа билан биринчи ўринни олди.

П. КОНОВАЛОВ.

Редактор ўринбосари
Т. РАСУЛЕВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

5 ИЮНДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар,** 18.20 — **Жонажон ўлка учун, Урмон паҳлавони** (телефильмлар).

Рус тилида: 18.40 — **Телевизион янгиликлар,** 18.55 — **Оперетталардан ария, дуэт ва қўшиқлар,** 19.35 — **Литва цирки.**

Ўзбек тилида: 21.15 — **Телевизион миниатюралар** («Ёшлик» студияси). 21.40 — **Бир гўзал** (телевизион муздрама премьераси).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — **Фрунзе телестудияси эшиттиришлари.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 5/VI да **Риголетто,** 6/VI да кундуз **Боғчасарой фонтани,** кечқурун **Борис Годунов.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА (ёзги бино) — 5/VI да **Тошболта ошиқ,** 6/VI да **Ёшликда берган кўнгил.**

ПУШКИН НОМЛИ ПАРКДА — 5, 6/VI кеч соат 9 да Ўзбек давлат филармониясининг **лирик куйлардан катта концертлари.** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Фахриддин Умаров, Муҳаббатхон Мусаева, Карим Алиев, Муҳаммаджон Муҳамедов** ва солистлар қатнашади. Билетлар сотилмоқда.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА:

Чангда қолган гул (1 ва 2-серия) — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Кўринмас Пети — «МОСКВА» (эрталаб 10 да).

Аляска тулкилари — «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (кундуз соат 12, 2, 4, кеч 6 ва 8 да).

Сенинг изларинг — НАВОИЙ номли (кундуз соат 5 гача), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб 10 ва кундуз 12 да).

Зайчик — «ЎЗБЕКИСТОН», «МОСКВА», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Хоккейчилар — НАВОИЙ номли (кундуз соат 5 дан).

Айбдор — «МОСКВА» (кундуз соат 2 ва кеч 10 да).

Оклахома — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 2, 5 ва кеч 8 да).

ЁЗГИ БИНОДА:

кеч соат 8 яримда бошланади)

Аляска тулкилари — «ФЕСТИВАЛЬ», «ВАТАН».

Сенинг изларинг — НАВОИЙ номли.

Сўл, ўнг ва марказ — КАФАНОВ номли.

«Тициан» операцияси — «1 МАЙ».

Темир ниқоб (1 ва 2-серия) — «УДАРНИК».

Оклахома — ТЕЛЬМАН номли.

Гражданлар диққатига!

30 майдан темир йўл поездларининг ёз даврида янги қатнаш жадвалининг жорий этилиши муносабати билан

шаҳар транспорти

ҚУЙИДАГИ ТАРТИБДА

ишлайди:

1, 8, 9, 12-трамвайлар, 1, 5, 9-троллейбуслар вокзалга эрталаб соат 6 да етиб келади ва тунги соат 12 яримгача ишлайди.

Вокзалдаги такси тўхташ жойидан автобуслар махсус рейс билан қуйидаги томонларга эрталаб соат 6 яримдан жўнайди:

Шота Руставели кўчаси бўйлаб Чилонзор массивигача (8-сектор):

Сквер орқали Пушкин кўчаси бўйлаб Оржоникидзе посёлкасигача;

Куйбишев шоссе бўйлаб Қўйлиқ посёлкасигача.

Таксилар сони ҳам кўпайтирилган. Вокзалда таксидан фойдаланиш масалаларида диспетчерга мурожаат қилинсин.

Вокзалга ёки аэропортга исталган вақтда енгил таксида бориш учун уни 3-14-03, 3-16-67 телефон орқали уйга ёки иш жойига чақириш мумкин.

Кундуз кунлари такси 15 минутда етиб келади. Олдиндан айтилган заявкага мувофиқ, таксининг тунги соат 12 дан эрталаб соат 7 гача юборилиши таъминланади.

Трамвай-троллейбус бошқармаси.
Тошкент шаҳар автотрести.

ҲАМЗА НОМЛИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА

5 ИЮНДА

ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ

Ю. Азимзода асари.

Насриддин саргузаштлари

2 парда, 6 кўринишли комедия. **Т. Хўжаев** ва **А. Сайфиддинов** таржимаси.

Режиссёр — Тошкент театр-рассомлик санъати институти дипломанти **Ҳ. Аппанов,** рассом — Тошкент театр-рассомлик санъати институти дипломанти **М. Эшонхўжаев.**

Театрнинг бош режиссёри — Ўзбекистон ССР халқ артисти А. О. Гинзбург.

Спектакль кеч соат 8 да бошланади.

РЕСПУБЛИКА

ГАЗЕТА ва журналларига

ҲАМДА ОБЛАСТЬ ГАЗЕТАЛАРИГА

1965 йилнинг иккинчи ярми учун

ОБУНА ҚИЛИШ ДАВОМ ЭТАДИ

Якка обуна «Союзпечать» Тошкент шаҳар бўлимида (Карл Маркс кўчаси, 25-уй), алоқа бўлимларида, Тошкент почтамтида, шунингдек, завод, фабрика, муассаса ва ўқув юртларидаги жамоатчи обуна тарқатувчилар томонидан қабул қилинади.

Бирлашган нашриёт.

ЎЗБЕКИСТОН ИЛМИЙ-ТЕХНИКА ИНФОРМАЦИЯСИ ВА ПРОПАГАНДАСИ ИНСТИТУТИГА

инженерлар: нефтчи, пахтачилик механизаторлари, мой-ёғ саноатига доир инженерлар, таржимон (рус тилидан ўзбек тилига), **старший бухгалтер, чертёжник-ретушёр**

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ленин кўчаси, 17-уй, телефон 3-26-08.

«ТАШОБЛКНИГОТОРГ»ГА

бош бухгалтер, бош бухгалтер ўринбосари, склад мудирлари, старший ревизор, китоб сотувчилар

КЕРАК

Тошкент шаҳар, Карл Маркс кўчаси, 31-уйда кадрлар бўлимига учрашилсин. Телефон 3-11-71.

Қоратош кўчаси, Бирodarлик проезд, 4-уйда турувчи **Ҳосият Ҳакимжоновна Жўраева**нинг Айний кўчаси, 10-уйда турувчи Темур Олтоевдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Қизилтут кўчаси, 3-уйда турувчи **Гранит Муҳамедович Обидов**нинг Қизил кўча, 25-уйда турувчи Мамура Асомовна Обидовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Боғистон кўчаси, 30-уйда турувчи **Туроб Ёдгоровнинг** Қорамурт кўчаси, 6-тупик, 20-б уйда турувчи Фарида Абдусатторовна Халиловадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Киров район халқ судида кўрилади.

Зимняя кўчаси, 44-уйда турувчи **Абдусалом Олимжонов**нинг шу уйда турувчи Нина Васильевна Олимжоновадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Фрунзе район халқ судида кўрилади.

Ҳамза кўчаси, 18-тупик, 73-уйда турувчи **Иброҳим Мирзаев**нинг Сағбон кўчаси, Маҳалла проезд, 38-уйда турувчи Баҳри Ҳожибоевна Мирзаева (Болтаева)дан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Чилонзор массив, 83-уй, 33-квартирада турувчи **Вера Александровна Проглядова**нинг Новоульяновская кўчаси, 2-уйда турувчи Владимир Захарович Мосурдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Тошкент шаҳар, Қоратош кўчаси, 137-уйда турувчи **Холдор Мадаев**нинг Тошкент область, Калинин район, Ленин қишлоқ советидаги Ленин номли колхозда турувчи Нафиса Усмоновадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Чилонзор массив, Волгоградск кўчаси, 3-уй, 27-квартирада турувчи **Асфандьяр Серажанов**нинг шу квартирада турувчи Софья Захаровна Вафинадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома, горкома КП Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004, Редактор ўринбосари — 25885. Масъул секретарь — 34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — 31936. Партия турмуши бўлими — 26232. Саноат, транспорт ва қурилиш бўлими — 33786. Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 28761. Ахборот ва спорт бўлими — 33786. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 02019 Индекс — 64969. Нашр. № 1775.